AVALIK

Kinnitatud kaitseministri
30.05.2025 otsustuskoosoleku
protokolliga nr 1-5/25/13

KAITSEMINISTEERIUM

Tulemusvaldkonna JULGEOLEK JA RIIGIKAITSE tulemusaruanne 2024

Tallinn 2025

Sisukord

Sisukord 2
Tulemusvaldkonna Julgeolek ja riigikaitse üldinfo 3
Tulemusvaldkonna mõõdikud....3
Aruandeaasta tulemusvaldkonna eelarve täitmine....4
Tulemusvaldkonna olukorra analüüs 6
Programmi Sõjaline riigikaitse ja heidutus üldinfo 11
Programmi mõõdikud 11
Programmi tegevuste täitmise analüüs....13
Programmi tegevus: Väeloome: maavägi 15
Programmi tegevus: Väeloome: merevägi....18
Programmi tegevus: Väeloome: õhuvägi....19
Programmi tegevus: Väeloome: muud üksused....20
Programmi tegevus: Kaitsevalmidus 24
Programmi tegevus: Liitlaste kohalolek Eestis....26
Programmi tegevus: Kaitsetahte arendamine....28
Programmi tegevus: Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline kaitsealane koostöö....34
Programm tegevus: Luure ja eelhoiatus....37
Programmi tegevus: Inimvara....38
Programmi tegevus: Riigikaitseliste investeeringute korraldus....42
Aruandeaasta programmi ja programmi tegevuse eelarve täitmine....46
Tulemusvaldkonna sisend riigi 2024. aasta majandusaasta koondaruandesse 51

Tulemusvaldkonna Julgeolek ja riigikaitse üldinfo

Tulemusvaldkonna eesmärk: Usutav heidutus sõjalise agressori vastu. Võime seista rünnaku vastu kogu ühiskonna tegevusega. Vajadusel kollektiivkaitse ja rahvusvahelise kriisiohje kiire ja tulemuslik rakendumine.

Tulemusvaldkonnaga enim seotud strateegia „Eesti 2035“ sihid:
Strateegia aluspõhimõtted:

- Eesti julgeoleku tagatiseks on liikmesus ja panus NATOs ja Euroopa Liidus ning tihe koostöö liitlaste ja teiste rahvusvaheliste partneritega.
- Eesti riigikaitse tagavad iseseisev kaitsevõime ja kollektiivkaitse, mida kindlustab tugev kaitsetahe. Kaitsekulud on vähemalt 2 protsenti[1] SKP-st ja püsivad kooskõlas kujuneva ohupildiga.
- Eesti riigikaitse korralduse alus on riigikaitse lai käsitus – riigikaitsesse tuleb anda oma panus igal inimesel.

Tulemusvaldkond	Tulemusvaldkonna strateegiadokumendid (valdkonna arengukavad, poliitika põhialused jms)	Programm, sh vastutavad ministeeriumid
Julgeolek ja riigikaitse	Eesti julgeolekupoliitika alused Riigikaitse arengukava 2022-2031	Sõjaline riigikaitse ja heidutus - kaitseministeerium

Tulemusvaldkonna mõõdikud

Tabel 1. Tulemusvaldkonna mõõdikud

Tulemusvaldkonna mõõdikud	Tegelik			Sihttase		
	2022	2023	2024	2024	2025	Arengukava viimane aasta
Eestis paiknevad alaliselt liitlaste väed *Allikas: kaitseministeerium*	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH
Sõjalise kaitse kulude tase SKPst NATO meetodi järgi (%) *Allikas: kaitseministeerium*	2,14%	3,04%	3,32%[2]	>3,0%	>3,0%	>3,0%
Elanike valmisolek osaleda kaitsetegevuses, kui Eestit rünnatakse *Allikas: avaliku arvamuse uuring*	66%	64%	61%[3]	>66%	>66%	>66%
Tegevväelaste arv aasta lõpul (vähemalt) *Allikas: kaitseministeerium*	3 335	3 514	3687	3656	3766	4083

[1] Tulenevalt Venemaa Föderatsiooni kasvanud sõjalisest ohust otsustas Vabariigi Valitsus 2025. aasta märtsis, et alates 2026. aastast on Eesti kaitsekulud aastatel 2026-2029 keskmiselt ca 5,4 protsenti SKP-st.
[2] Siin ja edaspidi on andmed sõjalise kaitse kulude taseme (%) kohta SKP-st esitatud 2025. aasta aprilli seisuga ja võivad muutuda.
[3] Mõõdiku varasem sihttase >55 protsenti asendati alates 2024. aastast sihttasemega >66 protsenti, kuna senine sihttase oli vähe ambitsioonikas. Sihttase >55 protsenti saavutati juba 2020. aastal ning aastatel 2022 ja 2023 on mõõdiku tegelik tase olnud üle 60 protsendi.

Lahinguvalmis üksuste arv (mehitatud, varustatud, välja õpetatud) lähtuvalt RKAK 2022-2031 elluviimise kavast[4] *Allikas: kaitseministeerium*	NA	Info juurdepääsu piiranguga	Info juurdepääsu piiranguga	Info juurdepääsu piiranguga	Info juurdepääsu piiranguga	Info juurdepääsu piiranguga

* Märgitakse juhul, kui on tegemist strateegia „Eesti 2035“ mõõdikuga

Aruandeaasta tulemusvaldkonna eelarve täitmine[5]

Tabel 2. Tulemusvaldkonna Julgeolek ja riigikaitse eelarve[6] täitmine tuhandetes eurodes

	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Kasutamata vahendid
Kulud	1 016 578	1 163 163	932 184	230 979

Tulemusvaldkonna Julgeolek ja riigikaitse 2024. aasta eelarve kulude kasutamata jääk on 230,9 mln eurot, mis moodustab 19,9 protsenti 2024. aasta lõplikust kulude eelarvest. Eelarve kulude kasutamata vahenditest moodustavad:

1) välisvahendid[7] 146,7 mln eurot - suurema osa välisvahendite jäägist moodustab erinevatelt liitlasriikidelt saadud toetus, et taastada Ukrainale antud varustust. Välisvahendite osas on suures enamuses kohustusi praeguseks juba võetud.

2) muud kulud[8] 84,2 mln eurot, millest kantakse 2025. aastasse üle 83,1 mln eurot ja Vabariigi Valitsuse reservi tagastatakse 1,1 mln eurot.

Ülekandmisega eelarve kasutamise otstarve ei muutu ning kõiki vahendeid kasutatakse 2025. aastal samadele eesmärkidele, milleks nad 2024. aasta eelarvesse eraldati. Kaitseministeeriumis on 2025. aastal võrreldes 2024. aastaga programmi tegevustes toimunud muudatusi[9]. Samuti on teenuste sisulisest ümberkorraldamisest tulenevalt muudatusi eelarve jagunemisel programme tegevuste vahel. Seetõttu suunatakse ülekandmisel jäägid programmi tegevuste vahel ümber kuid vahendeid kasutatakse samaks otstarbeks 2025. aastal.[10]

Vabariigi Valitsuse reservi tagastatakse järgmised kasutamata vahendid:
1) 2024. aastal ei jõutud teostada E-ITS eelauditit, mille jaoks eraldati vahendid Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist 2023. aastal (0,02 mln);
2) liitlaste vastuvõtuga seotud vahendeid, mida ei kasutatud 2024. aastal ära (0,01 mln);

[4] Lahinguvalmis üksuste arv on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 2 p 6 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE
[5] Andmed on esitatud 05.05.2025 seisuga.
[6] Tulemusaruandes kajastatakse üksnes kulude eelarve kasutamist. Lisaks kuludele jäi 2024. aastal kasutamata ka investeeringuid 82,6 mln eurot, sh välisvahenditest 63,5 mln eurot ja kaitsekuludest 19,1 mln eurot.
[7] Piirmäärata vahendid - riigieelarves ettenähtud vahendid, mille arvel võetavate kohustuste suurusele riigieelarvega piiranguid ei kehtestata (sealhulgas välisvahendid).
[8] Piirmääraga vahendid - riigieelarves ettenähtud kulud, investeeringud ja finantseerimistehingud, mida ei või ületada.
[9] Programmi tegevustest Väeloome: maavägi, Väeloome: merevägi, Väeloome: õhuvägi, Väeloome: muud üksused eraldati alates 01.01.2025 lahingumoona varude tagamisega seotud tegevused ja eelarve uude programmi tegevusse Varude tagamine: lahingumoon.
[10] Detailne info ülekantud riigieelarve vahendite kohta on kaitseministri käskkirja „2024. aasta riigieelarve vahendite ülekandmine 2025. aastasse“ seletuskirjas.

3) 2023. aastal punamonumentidega seotud tegevusteks eraldatud vahendid, mida ei jõutud 2024. aastal lõpule viia (1,03 mln eurot).

Tulemusvaldkonna olukorra analüüs

Positiivsed arengud

Venemaa jätkuv agressioon Ukraina vastu ja üldine julgeolekukeskkonna halvenemine maailmas on seadnud Eesti väga keerulisse julgeolekuolukorda, mistõttu on sõjalise riigikaitse kiirkorras arendamine Eesti riigi püsimajäämise seisukohalt nii täna kui ka lähitulevikus vältimatu. Toetus riigikaitse arendamisele on kõrge nii poliitilisel tasandil kui ka elanikkonna seas kõrge.

Eesti julgeoleku garanteerib meie tugev iseseisev kaitsevõime ning NATO liikmelisus ja sellega kaasnev kollektiivkaitse põhimõte. NATO on viimastel aastatel astunud tõsiseid samme heidutus- ja kaitsehoiaku tugevdamiseks. Viimaste aastate NATO tippkohtumistel on kokku lepitud aktiivkaitse rakendamise põhimõttes, kaitseplaanides ning väevõime eesmärkides. NATO uued kaitseplaanid kiideti heaks 2023. aasta suvel Vilniuse tippkohtumisel. Need plaanid lähtuvad NATO tugevdatud kaitsehoiaku (*Forward Defence*) kõige olulisemast põhimõttest - kõiki NATO liitlasi ja nende territooriume kaitstakse alates esimesest sekundist ja sentimeetrist. Nende plaanide elluviimine tugevdab oluliselt Eesti julgeolekut, kuid Eesti omalt poolt peab tagama NATO uute kaitseplaanide rakendamise Eestit puudutavas osas.

Eesti on viimastel aastatel oluliselt suurendanud oma kulutusi riigikaitsele ja jätkab seda ka tulevikus. Samasugune suund on ka teiste NATO riikide hulgas – kui veel 2023. aastal oli Eesti üks üheteistkümnest NATO liikmesriigist, mille kaitsekulude maht oli vähemalt 2 protsenti SKP-st, siis 2024. aastal oli "2 protsendi riikide" arv juba 23.[11] 2024. aastal ulatusid Eesti kaitsekulud 1,25 miljardi euroni (prognoositud SKP-st 3,18 protsenti[12]) ning aastatel 2026-2029 on Eesti kaitsekulud keskmiselt 5,4 protsenti SKP-st.[13]

Eesti riigikaitse arendamisel keskendutakse kaitsevõime, kaitsetahte ja kaitsekoostöö arendamisele.

Kaitsevõime arendamine on suunatud uute võimete loomisele, olemasolevate võimete alahoiule, varustuse ja varude, sealhulgas laskemoona, soetamisele, väljaõppele, kaitsevalmiduse suurendamisele läbi õppuste ja õppekogunemiste, piisava arvu motiveeritud ja kompetentsete tegevväelaste tagamisele ning kaitsevõime tagamiseks vajaliku taristu loomisele.

Uute võimete arendamine toimub kooskõlas NATO kaitseplaanidega ning lähtudes kaitseväe juhataja sõjalisest nõuandest ja prioriteetidest. Uute võimete arendamiseks on kirjeldatud arendusprojektid ning nende elluviimine on toimunud olulises osas plaanipäraselt. Samas on lähtudes välis- ja sisekeskkonnas toimunud muutustest olnud vajalik planeeritud arendusprojektide realiseerimise järjekorda ja tähtaegasid muuta, kuid eesmärgiks on jätkuvalt kõik riigikaitse arengukavas kirjeldatud üksused ja projektid realiseerida 2028. aasta lõpuks. 2024. aasta olulisemad võimearendused olid:

1) kaitseväe relvastusse jõudsid aasta alguses õlalt lastavad lühimaa õhutõrjesüsteemid PIORUN;
2) merevägi sai aasta alguses laevatõrje raketisüsteemid Blue Spear 5G;

[11] Hetkel teadaolevad andmed – vt. 240617-def-exp-2024-en.pdf
[12] Hetkel teada olevad andmed.
[13] Vabariigi Valitsuse poolt 18.03.2025kinnitatud põhimõte.

3) kaitsevägi sai uued kaasaegsed öövaatlusseadmed, mida hakkavad kasutama ka maakaitse üksused ja mille kasutusele võtmise tulemusel tõuseb hüppeliselt Eesti kaitseväe öine võitlusvõime;
4) kaitseväele tarniti SAKO snaipripüssid;
5) viidi lõpule kuue K9 liikursuurtüki ümberehitus ja need anti maaväe kasutusse;
6) kaitseväe masinapark uuenes erinevate uute ja kasutatud rivisõidukitega (taktikalised ja logistilised veoautod, maasturid nii soomustatud kui soomustamata) ning lisaks erinevate kasutusprofiilidega haagistega;
7) viidi läbi Ämari lennubaasi ja lennuraja renoveerimine ja soetati toetustehnika (rajapuhastusmasinad, lennukite laadimisseadmed, suruõhukäiviti).

Erilist tähelepanu on viimastel aastatel pööratud lahingumoona soetamisele. Kokku on hangitud või hankimisel üle 4 miljardi euro eest lahingumoona. 2024. aastal otsustas Vabariigi Valitsus täiendavad 1,6 miljard eurot lahingumoona soetamiseks kuni aastani 2031 (sihiks on võtud soetada laskemoon võimalikult kiirest – 2029. aasta lõpuks).

Kaitsevõime arendamisel on olulise tähtsusega Eestisse kaitsetööstuspargi loomine ja laskemoona tootmisega alustamine. Riigipoolsed ettevalmistustööd selleks on kulgenud plaanipäraselt. 2024. aastal viidi läbi hange riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise sobiva asukoha leidmiseks tööstuspargile ning ehitusõiguse määramiseks. Riigi eriplaneering plaanitakse kehtestada 2025. aasta augustis ning moona tootmisega alustada 2027. aastal. Lisaks muudeti valdkonda reguleerivaid õigusakte ning viidi läbi valikkpakkumine laske- või lõhkeainet sisaldava lahingumoona tootmiseks Ämari sõjaväelinnakus.

Uute võimete arendamine ning suurtes kogustes lahingumoona soetamine eeldab ka vastava taristu arendamist. 2024. aastal arendatud taristuobjektid olid väga mitmekesised - laskemoonalaod, harjutusväljakud, liitlaste vastuvõtualad, hooldus- ja õppegaraažid, lennurada, kasarmud, toitlustuskompleksid, õhutõrjetaristu jne.

Sõdimiseks valmisoleku kiiruse tõstmiseks algatati koos Läti ja Leeduga Balti kaitsevööndi rajamine vastu Venemaa ja Valgevene piiri. Kaitsevööndi vajadus tuleneb julgeolekuolukorrast ja toetab NATO uut lävepakukaitse kontseptsiooni. Samaaegselt tugevdab see Euroopa Liidu julgeolekut ja selle piiride sõjalist kaitset. 2024. aasta alguses allkirjastasid kolme riigi kaitseministrid vastavasisulise leppe.

Kaitseväe sõjaaja koosseisu suurendamine 2023. aastal 43 700 võitlejani tõi kaasa vajaduse oluliselt suurendada nii õppuste ja õppekogunemiste arvu kui ka kaasatud reservväelaste arvu. Kaitseväe sõjaaja struktuuri üksustele on korrapäraselt vaja korraldada õppe- ja lisaõppekogunemisi, et nad oleksid valmis täitma neile püstitatud ülesandeid. Kui 2023. aastal korraldati kaks suuremahulist õppust (Kevadtorm ja Ussisõnad) ja kolm lisaõppekogunemist, siis 2024. aastal toimus üks õppus (Kevadtorm) ja kaks lisaõppekogunemist. Kokku kutsuti 2024. aastal reservteenistusse 14 115 reservis olevat isikut (2023. aastal ligikaudu 30 000 reservväelast ja kaitseliidu liiget).

Ajateenistusse asus 2024. aastal 3 867 kutsealust ja nende hulgas 49 naist. Omal algatusel (vabatahtlikult) asus ajateenistusse 66 protsenti ajateenistusse asunud kutsealustest, mis on võrreldes 2023. aastaga tõusnud kuue protsendipunkti võrra. Kasvanud on koos klassi või sõpruskonnaga ajateenistusse asunute arv (2023. aastal 685 noort ja 2024. aastal 774 noort).

Sõjalise riigikaitse loomiseks, hoidmiseks ja arendamiseks on vaja tegevväelasi, kes on selle ala professionaalid. Nende kohuseks on tagada riigi kaitsevõime toimimine ja pidev areng. Riigikaitse arengukava näeb ette tegevväelaste arvu iga-aastast suurendamist kuni planeeritud sihttaseme saavutamiseni, kuid aastatel 2021-2023 oli raskusi selle saavutamisega. Tegevväelaste kasvueesmärgi saavutamiseks töötati välja erinevad meetmed ning nende rakendamise tulemusena saavutati 2024. aastaks planeeritud tegevväelaste kasvueesmärk.

Kaitsetahte arendamine on olnud suunatud erinevate elanikkonna gruppide kaitsetahet mõjutavate tegevuste elluviimisele.

Eesti elanike kaitsetahe on alates Venemaa kallaletungist Ukrainale püsinud jätkuvalt kõrge, kuid ilmnema on hakanud väsimuse märke. Ühiskonna toetus relvastatud vastupanule on viimased kolm aastat olnud üle 80 protsendi (2024. aastal 81 protsenti). Ise oleks oma võimete ja oskuste kohaselt valmis kaitsetegevuses kindlasti või pigem osalema pea 61 protsenti elanikkonnast (2022. aastal 66 protsenti ja 2023. aastal 64 protsenti). Ühiskond tervikuna, sealhulgas venekeelne elanikkond, on informeeritud julgeolekuolukorrast ja riigikaitse arengust. Riigikaitsesse ja kaitsekulutustesse suhtutakse ratsionaalselt kui eksistentsiaalsesse vajadusse.

Noorte riigikaitseliste hoiakute tugevdamine ja tulevaste ajateenijate kaitsetahte arendamine algab juba nooruspõlves läbi kaitseliidu noorteorganisatsioonide tegevuse ja kohustusliku riigikaitseõpetuse. Selle tulemusel on tekkinud noortel positiivne eelhäälestatus ajateenistuse läbimiseks (34 protsenti küsitletutest asuks ajateenistusse ka siis, kui see oleks vabatahtlik). 2024. aastal käivitati noorteprogramm, mille eesmärk on tugevdada noorte riigikaitselisi hoiakuid ja valmidust riigikaitsesse panustada ning seeläbi tagada kaitsevaldkonnale laiem värbamisväli ja motiveeritud reservväelaste järelkasv.

Ajateenistuse maine on ühiskonnas kõrge ja laiapindselt toetatud, sealhulgas noorte ja lastevanemate seas. Ajateenistusest eemal hoidmisesse suhtutakse hukkamõistvalt (üle 55 protsendi küsitletutest). Tulevaste reservväelaste riigikaitseliste hoiakute tugevdamine jätkub ajateenistuses, kus väeosad kasvatavad tulevaste reservväelaste riigikaitselist identiteeti ja uhkustunnet oma üksusesse kuulumise üle. Reservväelaste riigikaitseliste hoiakute tugevdamiseks korraldati 2024. aastal esmakordselt kampaaniad reservväelase riigikaitselise identiteedi ja füüsilise võimekuse arendamiseks.

Reservväelaste sidusrühmad (pereliikmed ja tööandjad) toetavad reservväelaste õppekogunemistel osalemist. 2024. aastal olid 66 protsenti tööandjatest valmis säilitama õppekogunemiste ajal reservväelasele töötasu. Samuti väärtustatakse üha enam ajateenistuses omandatud oskusi tööturul, mis tagab konkurentsieelise reservväelastele (üle 60 protsendi küsitletutest).

Siiski tuleb lähiaastatel teha pingutusi, et Eesti elanike kaitsetahe ei väheneks. Olulist tähelepanu tuleb pöörata eri elanikkonna gruppide (noored, tööandjad, reservväelased ja nende pereliikmed) kaitsetahet tugevdavatele ja suurendavatele tegevustele.

Kaitsekoostöö arendamine on suunatud koostöös strateegiliste võtmeliitlaste USA, Suurbritannia ja Prantsusmaaga kaitselahendi saavutamisele, mis demonstreerib vastasele igal ajahetkel ohuhinnangule vastavat tahet ja võimekust Eestit ja Balti regiooni sõjaliselt kaitsta. Koostöö arendamisel keskendume kokkulepete sõlmimisele liitlasriikidega Eesti kaitselahendi tagamiseks ning liitlaste sõjalise kohaloleku ja kiire siirmisvõimekuse tagamiseks vajalikele tegevustele.

2024. aastal sõlmiti järgmised kahepoolsed kokkulepped:
1) Eesti ja USA vaheline sõjalise koostöö tugevdamise memorandum;
2) Eesti ja Ühendkuningriigi kahepoolne kaitsekoostöö teekaart, mis paneb paika Eesti ja Ühendkuningriigi ühistegevuse lähiaastatel ja pikaajaliselt NATO idatiiva lävekaitse tugevdamiseks Eestis.

Liitlaste sõjalise kohaloleku ja siirmisvõimekuse tagamiseks laiendame harjutusvälju, arendame liitlaste vastuvõtuks ja Eestis viibimiseks vajalikku taristut ning viime läbi ühisõppusi.

2024. aastal jätkati Nursipalu harjutusvälja laiendamisega seotud tegevusi ning võeti kasutusele Reedo kaitseväe linnaku, mis sobib mistahes liitlasriigi ning vajadusel Eesti kaitseväe üksuste vastuvõtuks ja majutamiseks nii püsivalt kui ka ajutiselt, nii rahuaja õppustel kui ka kriisiolukorras, toetades üksuste lahinguvalmiduse saavutamist. Jätkati Ämari lennubaasi arendamist ning viidi läbi liiklusala remondi, mis on kriitilise tähtsusega NATO õhuturbemissiooni[14] raames Eesti õhuruumi 365/24/7 põhimõttel turvamiseks.

Vilniuse tippkohtumisel kinnitatud NATO õhukaitse rotatsioonilise mudeli raames saabus 2024. aasta augustis Eestisse Hispaania kaitseväe õhutõrjeüksus koos NASAMS[15] keskmaa õhutõrjesüsteemiga, et panustada NATO Euroopa vägede ülemjuhataja korraldusel oma kohalolekuga kaitsealliansi idatiiva kindlustamisse ning strateegiliste objektide kaitsesse

2024. aasta detsembris toimus ka rahvusvaheline sõjaline õppus Pikne, mille käigus harjutati liitlasvägede täiendavate üksuste kiiret siirmist Eestisse siin teeniva NATO mitmerahvuselise lahingugrupi ja Eesti kaitseväe toetuseks sõjaolukorras. Õppus Pikne oli osa NATO valvsusmeetmest[16] Brilliant Eagle, mis keskendub liitlaste siirimis- ja koostegevusvõimele Läänemere regioonis.

Ukraina abistamine võitluses Vene agressoriga on nii Eesti kui NATO liitlaste otsene julgeolekuhuvi kuna sõja jätkumine destabiliseerib julgeolekuolukorda maailmas ning võib kaasa tuua uued julgeolekuohud Eestile ja Balti regioonile tervikuna. Ukraina toetamisel keskendume:
1) kaitsealase abi osutamisele;
2) rahvusvahelisel tasandil koostöö edendamisele Ukraina toetamiseks.

Kaitsealase abi osutamisel alustas Eesti 2024. aastal Ukraina toetamist 0,25 protsendiga SKP-st aastas ning jätkab toetamist samas ulatuses ka tulevikus. Abivajaduse prioriteedid määrab Ukraina ning selle meetme abil on Eesti ettevõtetel võimalik panustada Ukraina võitu.

Abipakettide raames annetati 2024. aastal Ukrainale suurtükimürske, tankitõrjekahureid, õhutõrje raketisüsteemi laskeseadeldisi ja rakette, erinevat lahingumoona, relvastust ja varustust. Eesti on alates Ukraina täiemahulise sõja algusest korraldanud Eestis ja välismaal väljaõpet enam kui 1500 Ukraina kaitseväelasele.

2024. aastal jätkati koos liitlastega 2023. aastal alustatud Ukraina toetamise initsiatiivide elluviimist. 2024. aasta lõpuks oli Ukrainale üle antud miljon mürsku. Koostöös Luksemburgiga juhitava IT-koalitsiooni toel on Ukrainasse jõudnud kokku ligikaudu 103 miljoni euro väärtuses

[14] NATO enhanced Air Policing - eAP
[15] National Advanced Surface-to-Air Missile System
[16] Vigilance Activity

IKT abi. Eesti panustas IT-koalitsiooni 2024. aastal 2,5 miljonit eurot Ukraina mobilisatsioonisüsteemi toetuseks.

Väljakutsed

Venemaa strateegilised sihid ei ole muutunud – need kujutavad jätkuvalt ohtu NATO-le. Venemaa võib pärast Ukraina sõja lõppu taastada oma sõjalise võimekuse kiiresti, prioriteetses lääneringkonnas võib see toimuda mõne aastaga. Venemaa väed on hetkel suuremad, kui nad olid sõja alguses ja nende kaitsekulutused on sel aastal tõusnud erinevate avalike allikate andmetel ligi 9 protsendini SKP-st, mistõttu on julgeolekuolukord kriitiline ja rahunemise märke lähiajal ei näita. **Eestile on kriitilise tähtsusega võimalikult kiiresti viia ellu meid puudutavas osas NATO uutes kaitseplaanides ning väevõime eesmärkides ettenähtu.** See eeldab ühelt poolt täiendavate rahaliste vahendite eraldamist kaitsevõime arendamiseks aga teisalt ka kaitsevaldkonna asutuste haldussuutlikkuse arendamist.

Ukraina aitamine võidule - sõda Ukrainas määrab Atlandi-ülese julgeoleku järgmisteks aastakümneteks. Vaba Ukraina püsimajäämine sõltub vaba maailma abist, sealhulgas Eesti panusest. Eesti jätkab Ukraina toetamist nii rahvusvahelisel tasandil kui ka 0,25 protsendiga SKP-st kaitsekulude arvelt.

Arvestades muutunud julgeolekukeskkonda, Vene-Ukraina sõda ja tohutut laskemoona kulu selles sõjas on Eestis baseeruva **kaitsetööstuse arendamine** Eesti kaitsevõime jaoks võtmetähtsusega. Seda nii lahingumoona tootmise kui ka kaitse- ja julgeolekuotstarbeliste innovaatiliste toodete arendamise aspektist. Lisaks panustab rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline ja kõrge arendustasemega kaitsetööstus Eesti majandusarengusse ning annab oma panuse liitlassuhete kindlustamiseks eksporditehingute ja rahvusvaheliste koostööprojektide kaudu.

Kaitsevõime suurendamiseks kasutada olevate rahaliste vahendite maht on viimastel aastatel oluliselt kasvanud. See seab kaitsevaldkonna asutused lähiaastatel tõsise väljakutse ette **suurendada asutuste haldussuutlikust, et tagada kaitse eelarve eesmärgipärane ja tähtaegne kasutamine.**

Programmi Sõjaline riigikaitse ja heidutus üldinfo

Programmi nimi	Sõjaline riigikaitse ja heidutus
Programmi eesmärk	Hoida ära Eesti vastu suunatud rünnakud ja tagada, et Eesti suudab end väliste ohtude vastu kaitsta
Strateegia „Eesti 2035“ siht (alasihi täpsusega)	Puudub
Programmi periood	2024-2027
Peavastutaja (ministeerium)	kaitseministeerium
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	kaitsevägi, kaitseliit, välisluureamet, kaitseressursside amet, riigi kaitseinvesteeringute keskus, Eesti sõjamuuseum
Kaasvastutaja ministeerium ja selle valitsemisala asutused (ühisprogrammi puhul)	Puuduvad

Programmi mõõdikud

Tabel 3. Programmi Sõjaline riigikaitse ja heidutus ning programmi tegevuste mõõdikud

Programmi mõõdikud	Tegelik			Sihttase	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Eestis paiknevad alaliselt liitlaste väed *Allikas: kaitseministeerium*	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH
Sõjalise kaitse kulude tase SKPst NATO meetodi järgi (%) *Allikas: kaitseministeerium*	2,14%	3,04%	3,32%	>3,0%	>3,0%
Elanike valmisolek osaleda kaitsetegevuses, kui Eestit rünnatakse *Allikas: avaliku arvamuse uuring*	66%	64%	61%	>66%	>66%
Tegevväelaste arv aasta lõpul (vähemalt) *Allikas: kaitseministeerium*	3 335	3 514	3687	3656	3766
Üksused on mehitatud, varustatud ja välja õpetatud kooskõlas riigikaitse arengukava otsustega[17] *Allikas: kaitseministeerium*	NA	Info juurdepääsu piiranguga	Info juurdepääsu piiranguga	Info juurdepääsu piiranguga	Info juurdepääsu piiranguga
Programmi tegevuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Programmi tegevus	**Väeloome: maavägi**				
Eesmärk:	Riigikaitse arengukava elluviimisel järgitakse kokkulepitud ressursiraamistikku, võimed maaväe üksustes saavutatakse kiiresti				
RKAK perioodi lõpuks (2031) ette nähtud maaväe üksused/projektid on valmis (kumulatiivne) *Allikas: kaitsevägi*	0	2	3	4	6
Programmi tegevus	**Väeloome: merevägi**				
Eesmärk:	Riigikaitse arengukava elluviimisel järgitakse kokkulepitud ressursiraamistikku, võimed mereväe üksustes saavutatakse kiiresti				

[17] Eesti kaitseväe hinnang kaitseväe üksuste lahinguvalmidusele on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 3 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE

RKAK perioodi lõpuks (2031) ette nähtud mereväe üksused/projektid on valmis (kumulatiivne) *Allikas: kaitsevägi*	1	1	2	4	5
Programmi tegevus	**Väeloome: õhuvägi**				
Eesmärk:	Riigikaitse arengukava elluviimisel järgitakse kokkulepitud ressursiraamistikku, võimed õhuväe üksustes saavutatakse kiiresti				
RKAK perioodi lõpuks (2031) ette nähtud õhuväe üksused/projektid on valmis (kumulatiivne) *Allikas: kaitsevägi*	0	0	1	2	4
Programmi tegevus	**Väeloome: muud üksused**				
Eesmärk:	Riigikaitse arengukava elluviimisel järgitakse kokkulepitud ressursiraamistikku, võimed muudes üksustes saavutatakse kiiresti				
RKAK perioodi lõpuks (2031) ette nähtud muud üksused/projektid on valmis (kumulatiivne) *Allikas: kaitsevägi*	0	2	5	5	6
Programmi tegevus	**Kaitsevalmidus**				
Eesmärk:	Kõik RKAK üksused on lahinguvalmis ning varudega tagatud				
Kaitsevalmiduse kõrgendamise otsuse tegemise aeg alates eelhoiatuse saamisest[18] *Allikas: kaitseministeerium*	Info juurdepääsu piiranguga	Info juurdepääsu piiranguga	Info juurdepääsu piiranguga	Info juurdepääsu piiranguga	Info juurdepääsu piiranguga
Programmi tegevus	**Liitlaste kohalolek Eestis**				
Eesmärk:	Liitlaste püsiv sõjaline kohalolek tugevdab Eesti kaitsevõimet ning NATO heidutus- ja kaitsehoiakut				
Prioriteetsete liitlaste sõjaline kohaolek on kinnistatud *Allikas: kaitseministeerium*	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH
Programmi tegevus	**Kaitsetahe**				
Eesmärk:	Ühiskonnas on tugev toetus riigikaitsele ja riigikaitsjatele ning elanike valmisolek panustada riigikaitsesse on kõrge				
Elanike valmisolek osaleda kaitsetegevuses *Allikas: uuring "Avalik arvamus riigikaitsest"*	66%	64%	61%	>66%	>66%
Elanikkonna toetus ajateenistusele *Allikas: uuring "Avalik arvamus riigikaitsest"*	83%	87%	87%	85%	85%
Elanikkonna toetus riigikaitsele *Allikas: uuring "Avalik arvamus riigikaitsest"*	81%	83%	81%	>81%	>81%
Programmi tegevus	**Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö**				
Eesmärk:	Liitlaste toetus Eesti kaitselahendile on tagatud pikaajaliste vägedega täidetud plaanide ning kaitsekokkulepetega				
Eesti mõju ning tegusus NATO-s ja Euroopa Liidus on suuremad, kui Eesti suurus seda eeldaks *Allikas: kaitseministeerium*	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH
Liitlaste kohalolek Eestis vastab NATO-s kokku lepitud heidutus- ja kaitsehoiakule *Allikas: kaitseministeerium*	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH
Programmi tegevus	**Luure ja eelhoiatus[19]**				

[18] Eesti kaitseväe hinnang kaitseväe üksuste lahinguvalmidusele on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 3 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE

[19] Luure ja eelhoiatuse valdkonna eesmärk ja tulemusmõõdikud on juurdepääsupiiranguga.

Eesmärk:					
Programmi tegevuse mõõdik					
Programmi tegevus	**Riigikaitseliste investeeringute korraldus**				
Eesmärk:	Iga riigikaitsesse investeeritud euro annab võimalikult palju kaitsevõimet				
Taristu tervik kasutusmäär (keskmine kasulik pinna kasutusmäär arvutatuna eri hoonegruppide kasutusmäärade keskmisena %) *Allikas: riigi kaitseinvesteeringute keskus*	85%	85%	85%	85%[20]	85%
Õigeaegsed tarned *Allikas: riigi kaitseinvesteeringute keskus*	100%	96%	93%	100%	100%
Programmi tegevus	**Riigikaitseline inimvara**				
Eesmärk:	Iga ajateenija, tegevväelane, reservväelane, ametnik ja töötaja panustab riigi kaitsevõime tagamisse maksimaalse efektiivsusega				
Vabatahtlikult ajateenistusse tulemise määr *Allikas: kaitseressursside amet*	54%	61%	66%	69%	72%
Kaitseväe akadeemiasse kandideerimise määr *Allikas: kaitsevägi*	201%	114%	193%	200%	200%
Kaitseväes ja kaitseliidus teenivate tegevväelaste värbamistellimuste täitmise määr *Allikas: kaitseressursside amet*	72%	93%	96%	90%	90%
Ajateenijate rahulolu ajateenistusega *Allikas: ajateenijate rahulolu kompleksuuring*	75%	71%	75%	66%	69%

Programmi tegevuste täitmise analüüs

Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu jätkub ning Venemaa strateegilised sihid ei ole muutunud. Üldine julgeolekuolukord maailmas on oluliselt halvenenud ja see on seadnud Eesti lähemateks aastateks kõige keerulisemasse julgeolekuolukorda pärast teist maailmasõda. Meil tuleb pingutada, et tagada veenev heidutus potentsiaalse rünnaku ärahoidmiseks. Riigikaitse tempokas arendamine ei ole tänasel päeval valik, vaid hädavajadus.

Eesti iseseisva kaitsevõime arendamiseks on Eesti viimastel aastatel oluliselt suurendanud kaitse eelarvet. Eesti kaitsekulutused on tõusnud aasta aastalt ulatudes 2024. aasta 3,18 protsendini SKP-st. Alates 2026. aastast on Eesti kaitsekulude baas vähemat 5 protsenti SKP-st. Kaitsekulutuste kasv võimaldab kiiremini arendada olemasolevaid ja uusi sõjalise võimeid, soetada lahingumoona ja varustust, arendada kaitseotstarbelist taristut ning panustada väljaõppesse. Rohkem kui 50 protsenti kaitse eelarvest on suunatud hangetesse ehk otseselt kaitsevõime loomisse.

Eesti kaitsevõime arendamisele kiirus sõltub paljuski ka suutlikkusest hankida, tarnida ja kasutusele võtta vajalikku relvastust, tehnikat, varustust, lahingumoona jne. Arvestades globaalselt kasvanud vajadust relvastuse, laskemoona ning kaitseotstarbelise tehnika ja varustuse järele, on kriitiline heade partnerlussuhete loomine tootjatega, et muuhulgas tagada õigeaegsed tarned. Samas tuleb leida ja arendada uusi võimalusi, nagu näiteks ühishanked teiste NATO liikmesriikidega ja kaitsetööstuse edendamine Eestis.

[20] 2023. aasta lõpus muudeti mõõdiku sihttaset. Mõõdiku varasem sihttase 69 protsenti asendati alates 2024. aastast sihttasemega 85 protsenti, kuna senine sihttase oli vähe ambitsioonikas. Sihttase 78 protsenti saavutati juba 2022. aastal ning aastatel 2022 ja 2023 on mõõdiku tegelik tase olnud 85 protsenti.

Eesti kaitsevõime arendamine toimub vastavuses ohuhinnangute, NATO kaitseplaanide ning nendega kooskõlas olevate Eesti väevõime eesmärkidega, mida arendatakse vastavalt kaitseväe juhataja sõjalisele nõuandele.

2024. aastal jätkusid planeeritud võimearendused, erinevate relvasüsteemide tarnimine ja kasutuselevõtmine (sealhulgas lühimaa õhutõrjesüsteemid PIORUN, Mistral laskeseadmed ja laevatõrje raketisüsteem Blue Spear 5G SSM), laskemoona varude, kaitseotstarbeliste sõidukite jm tehnika ning varustuse soetamine ning nende hoiustamiseks ja remontimiseks vajaliku taristu väljaehitamine. Kõigis väeliikides viidi üksuste väljaõpe läbi planeeritud mahus.

Kaitsevalmiduse tagamiseks korraldati 2024. aastal kaks lisaõppekogunemist, õppus Kevadtorm, staabiõppus Decisive Lancer 2024 ja rahvusvaheline sõjaline õppus Pikne. Jätkati koostöös riigikantseleiga riigi poliitilisele juhtkonnale riigikaitseliste õppuste läbiviimist. Diviis jätkas osalemist USA maaväe Warfighter programmis.

Järjepidev töö NATO suunal on taganud liitlaste püsiva sõjalise kohaloleku Eestis ning toetuse Eesti kaitselahendile. Liitlaste sõjaline kohalolek Eestis on viimastel aastatel märkimisväärselt suurenenud. Toetus liitlasvägede Eestis viibimisele on kõrge, seda toetab 80 protsenti Eesti elanikest. Eesti omalt poolt tagab Eestis lühi- või pikaajaliselt viibivatele liitlasüksustele kokkulepetes ettenähtud vastuvõtu, elamis- ja harjutamisvõimalused. NATO uute kaitseplaanide rakendamiseks peab Eesti olema valmis liitlasi vastu võtma oluliselt suuremas mahus kui seni, mis eeldab liitlaste vastuvõtuvõimekuse ja toetuse arendamist, et tagada liitlasvägede kiire vastuvõtt ja siirmine operatsioonialale.

Eesti elanike kaitsetahe on alates Venemaa kallaletungist Ukrainale püsinud jätkuvalt kõrge, kuid ilmnema on hakanud väsimuse märke. Elanikkonna toetus riigikaitsele (passiivne kaitsetahe) oli 2024. aastal 81 protsenti (2023. aastal 83 protsenti) ja valmisolek osaleda kaitsetegevuses (aktiivne kaitsetahe) 61 protsenti (2023. aastal 64 protsenti). Jätkuvalt püsib kõrge toetus ajateenistusele, mida peab vajalikuks 87 protsenti vastanutest. 76 protsenti Eesti elanikest toetab kaitsekulutuste taseme tõstmist või säilitamist.

2024. aasta olulisemad arendused kaitsetahte valdkonnas olid:
1) esmakordselt viidi õppuse Kevadtorm eel läbi reservväelaste nädala kampaania;
2) koostöös riigikaitse edendamise sihtasutusega loodi reservväelaste fond;
3) käivitati noorteprogramm, mille eesmärk on tugevdada noorte riigikaitselisi hoiakuid;
4) esmakordselt viidi läbi eelkõige reservväelastele suunatud meeste tervise kuu kampaania;

Siiski tuleb lähiaastatel teha pingutusi, et Eesti elanike kaitsetahe ei väheneks. Kaitsetahte hoidmiseks ja suurendamiseks keskendutakse kindlatele sihtgruppidele (noored, reservväelased, tööandjad) mõeldud sõnumitele ja tegevustele. Olulist tähelepanu tuleb pöörata elanike oskuste ja informeerituse suurendamisele oma rollist kaitsetegevuses, kui Eestit rünnatakse. Valmisolekuga kaitsta Eestit peab kaasnema ka tegelik teadmine ja oskus seda teha.

Riigikaitse arengukava eesmärkide saavutamiseks on planeeritud iga-aastane tegevväelaste arvu kasv. 2024. aastal see saavutati. Seisuga 31.12.2024 oli tegevteenistuses 3 687 tegevväelast (2024. aasta plaan 3 656 tegevväelast). 2024. aastal asus ajateenistusse 3 867 kutsealust, mis on 232 võrra enam kui 2023. aastal. Noorte kaitsetahet iseloomustab vabatahtlikult ajateenistusse asumise määr, mis 2024. aastal oli 6 protsendipunkti võrra kõrgem kui 2023. aastal. Ka ajateenijate rahulolu

ajateenistusega on jätkuvalt kõrge (75 protsenti). Küll aga vajab Ukraina sõja õppetundidest tulenevalt muutmist ajateenijate väljaõppe korraldus.

Riigikaitseliste investeeringute korralduse valdkonna viimaste aastate suurim väljakutse on olnud riigikaitseks vajaliku taristuehituse, varustuse, varude, materjalide ja teenuste hankimise võimekuse arendamine vastamaks riigikaitse kiirendatud tempos arendamise vajadustele. Erilist tähelepanu on vaja pöörata säästlike hindade, tarnete tähtaegade ning soetatava või ehitatava kvaliteedi tasakaalus hoidmisele.

Programmi tegevus: Väeloome: maavägi

Teenus	**Uute RKAK võimete ja üksuste loomine maaväes**				
Eesmärk:	Riigikaitse arengukavas otsustatud uued üksused on määratud perioodis kogu DOTMLPFI-spektris (Doctrine, Organization, Training, Material, Leadership, Personnel, Facilities, Interoperability) välja arendatud ning positiivselt hinnatud				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
RKAK perioodi lõpuks (2031) on ette nähtud maaväe üksused valmis[21] *Allikas: kaitsevägi*	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga

2024. aastaks planeeritud kahest olulisest arendusprojektist realiseeriti mõlemad.

Teenus	**Maaväe üksuste alalhoidmine**				
Eesmärk:	Iga kaitseväe operatiivstruktuuri väeüksus on püsivalt mehitatud ning varustuse ja varudega tagatud kehtivate eeskirjade kohaselt				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Maaväe üksused on püsivalt mehitatud ning varustuse ja varudega tagatud kehtivate eeskirjade kohaselt[22] *Allikas: kaitsevägi*	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga

2024. aastal:

1) tarniti 4×4 ja 6×6 veoskeemiga taktikalised soomukid, mis võimaldavad kiiret ja tõhusat liikumist ka keerulisel maastikul, parandades üksuste logistiliste ja taktikaliste operatsioonide edukust;
2) tarniti uued taktikalised maastikuveokid, mis aitavad kaitseväel maastikul paremini täita manööver– ja luureüksuste ülesandeid;
3) tarniti uued sadulveokid, mis parandavad üksuste logistilisi ja taktikalisi võimeid. Uued veokid vahetavad osaliselt välja seni kasutuses olnud veokid;
4) jätkati CV90 toetussoomukite ümberehitust, mis tagab Scoutspataljoni kõikidele allüksusele sarnase mobiilsuse ja kaitstuse, lisaks hangitakse liikumisvabaduse tagamiseks vajalik tehnika. Toetussoomukite ümberehitust jätkatakse 2025. ja 2026. aastal;

[21] Riigikaitseks valmistumist ja võimeid kajastav teave on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 23 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE

[22] Eesti kaitseväe hinnang kaitseväe üksuste lahinguvalmidusele on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 3 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE

5) tarniti kaasaegsed öövaatlusseadmed, mis suurendavad oluliselt pimedas võitlemise võimekust;
6) tarniti osa kogu operatiivstruktuurile ettenähtud ballistilistest kaitseplaatidest ning kandesüsteemidest, mis asendavad taktikalisi ja ballistilisi veste ning rakmeid;
7) tarniti õlalt lastavad lühimaa õhutõrjesüsteemid PIORUN, mis suurendavad märkimisväärselt Eesti kaitseväe lühimaa õhutõrjevõimet;
8) 23 mm õhutõrjekahurid läbisid elutsüklipõhise uuendamise, mille tulemusena suurenes nende lahinguvõime öösel tegutsemiseks ja droonide vastases võitluses.

Teenus	**Üksuste väljaõpe maaväes**				
Eesmärk:	Iga kaitseväe operatiivstruktuuri väeüksus on välja õpetatud ja hinnatud lahinguvõimeliseks kehtivate eeskirjade kohaselt				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Maaväe üksused on välja õpetatud määratud tasemel[23] *Allikas: kaitsevägi*	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga

Maaväe üksuste väljaõpe toimus plaanipäraselt. 2023. aasta lõpus kaitseväe struktuuri uue üksusena lisandunud diviisi staap suurendas 2024. aastal oluliselt üksuste väljaõppemahtu ja maakaitse üksuste õppekogunemiste mahtu.

Diviisi staap osaleb alates 2023. aastast USA maaväe Warfighter programmis, mis võimaldab omandada kogemusi operatsioonide planeerimisel ja elluviimisel. 2024. aastal toimus Warfighter CPX[24] 24-3 USA Euroopa väejuhatuse iga-aastase õppuse Austere Challenge 2024 (AC24) raames. AC24 eesmärgiks oli harjutada Euroopa kaitsmist ja koostööd NATOs. Diviis kui NATO struktuur tõestas oskusi kaitsta Eestit ja NATOt ning olla ühenduseks NATO liitlasvägede koheseks toimimiseks kui selleks tekib vajadus. Õppusel osales kokku üle 500 inimese, enamik Eestist, kellest 200 olid tegevväelased, 170 ajateenijad ja 30 vabatahtlikku reservväelast. Lisaks võttis õppusest osa ligi 100 liitlast, kaitseväe tsiviilteenistujad ja kaitseliidu liikmed.

2024. aasta kevadel toimus järjekordne õppus Kevadtorm Eesti diviisi juhtimisel. Kevadtorm kuulub NATO õppuste seeria Steadfast Defender 2024 raamistikku. Steadfast Defender 2024 oli suurim NATO õppus aastakümnete jooksul. Õppuse laiemaks raamistikuks on kinnitatud NATO regionaalsed kaitseplaanid. Õppusest võtsid osa maa-, õhu- kui mereväe üksused, kaasatud olid diviisi staap, 1. ja 2. jalaväebrigaad, toetuse väejuhatus, küberväejuhatus ja teised kaitseväe ja kaitseliidu üksused. Kevadtormil osalesid Eestis teenivad NATO lahingugrupi ning õppuste ajaks siia saabunud liitlas- ja partnerriikide kaitseväelased. Õppusel osales kokku ligikaudu 14 000 reservväelast, kaitseliidu liiget, ajateenijat, tegevväelast ja liitlasriikide sõdurit.

2024. aasta novembris toimus kaitseväe diviisi juhitud korraline staabiõppus Decisive Lancer 2024, mille eesmärgiks on kaitseväel, kaitseliidul ja partnerametkondadel ning regionaalsetel kriisikomisjonidel paremini aru saada oma rollidest erinevates kriisi- ja sõjaolukorra etappides ning muuta koostöö veelgi efektiivsemaks. Õppusele olid kaasatud lisaks kaitseväele, kaitseliidule, maakaitseringkondadele ja Eestis teenivatele liitlasüksustele ka teised riigistruktuurid, eeskätt

[23] Eesti kaitseväe hinnang kaitseväe üksuste lahinguvalmidusele on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 3 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE
[24] Juhtimispunkti õppus

politsei- ja piirivalveamet, päästeamet ning terviseamet, kellel on täita kaalukad ülesanded kriisi- ja sõjaajal. Õppuse käigus harjutati laiapindse riigikaitse kontseptsiooni praktilisi aspekte ja protseduure. 2024. aasta õppusel osales üle 1300 inimese.

2024. aasta detsembris toimus rahvusvaheline õppus Pikne, mille käigus harjutati liitlasvägede täiendavate üksuste kiiret siirmist Eestisse siin teeniva NATO lahingugrupi ja Eesti kaitseväe toetuseks sõjaolukorras. Õppust juhtis Eesti kaitseväe diviis ning lisaks kaitseväe ja kaitseliidu üksustele osalesid õppusel liitlasüksused Prantsusmaalt, Ühendkuningriigist, Ameerika Ühendriikidest ja Lätist. Õppus Pikne oli osa NATO valvsusmeetmest Brilliant Eagle, mis keskendub liitlaste siirimis- ja koostegevusvõimele Läänemere regioonis.

Teenus	**Üksuste alalhoidmine (toetus Maakaitsele)**				
Eesmärk:	Kaitseväekohustusega kaitseliidu tegevliikmeid ja kaitseväekohustuseta kaitseliidu tegevliikmed, kes on andnud eelnevalt kirjaliku nõusoleku end nimetada sõjaaja ametikohale on välja õpetatud allüksuste ettevalmistamise kava kohaselt, et olla valmis osalema sõjalises operatsioonis kaitsetegevuse operatiivkavas määratud mahus.				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Üksused on püsivalt mehitatud ning varustuse ja varudega tagatud kehtivate eeskirjade kohaselt.[25] *Allikas: kaitseliit*	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga

Maakaitse üksuste mehitamisel kaitseliidu tegevliikmete ja tegevväelastega ning reservväelastega saavutati planeeritud sihttasemest 96 protsenti, küberväejuhatuse kaitseliidu poolt mehitatavad allüksused komplekteeriti 100 protsendi ulatuses ning võitlusgrupid mehitati planeeritud ulatuses.

Teenus	**Üksuste väljaõpe (toetus Maakaitsele)**				
Eesmärk:	Kaitseväekohustusega kaitseliidu tegevliikmeid ja kaitseväekohustuseta kaitseliidu tegevliikmed, kes on andnud eelnevalt kirjaliku nõusoleku end nimetada sõjaaja ametikohale on välja õpetatud 2029. aasta lõpuks allüksuste ettevalmistamise kava kohaselt, et olla valmis osalema sõjalises operatsioonis kaitsetegevuse operatiivkavas määratud mahus.				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Üksused on välja õpetatud määratud tasemel[26] *Allikas: kaitseliit*	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga

Üksuste väljaõpe viidi läbi vastavalt kaitseliidu 2024. aasta väljaõppe- ja tegevuskavale. Reservväelaste õppekogunemistel osalemise osakaal oli 78,8 protsenti, mis on võrreldes varasemate aastatega oluliselt kõrgem.

[25] Eesti kaitseväe hinnang kaitseväe üksuste lahinguvalmidusele on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 3 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE.
[26] Eesti kaitseväe hinnang kaitseväe üksuste lahinguvalmidusele on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 3 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE

Programmi tegevus: Väeloome: merevägi

Teenus	**Uute RKAK võimete ja üksuste loomine mereväes**				
Eesmärk:	Riigikaitse arengukavas otsustatud uued üksused on määratud perioodis kogu DOTMLPFI-spektris (Doctrine, Organization, Training, Material, Leadership, Personnel, Facilities, Interoperability) välja arendatud ning positiivselt hinnatud				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
RKAK perioodi lõpuks (2031) on ette nähtud mereväe üksused valmis[27] *Allikas: kaitsevägi*	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga

2024. aastaks planeeritud kolmest olulisest arendusprojektist valmis üks. Ülejäänud kahe arendusprojekti valmimine on planeeritud 2025. aastaks. Kasutusele võeti mobiilne laevatõrje raketisüsteem Blue Spear 5G SSM.

Teenus	**Mereväe üksuste alalhoidmine**				
Eesmärk:	Iga kaitseväe operatiivstruktuuri väeüksus on püsivalt mehitatud ning varustuse ja varudega tagatud kehtivate eeskirjade kohaselt				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Mereväe üksused on püsivalt mehitatud ning varustuse ja varudega tagatud kehtivate eeskirjade kohaselt[28] *Allikas: kaitsevägi*	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga

Mereväe üksuste mehitamine, varustuse ja varudega tagamine toimus plaanipäraselt.

Teenus	**Mereväe üksuste väljaõpe**				
Eesmärk:	Iga Kaitseväe operatiivstruktuuri väeüksus on välja õpetatud ja hinnatud lahinguvõimeliseks kehtivate eeskirjade kohaselt				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Mereväe üksused on välja õpetatud määratud tasemel[29] *Allikas: kaitsevägi*	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga

Mereväe üksuste väljaõpe toimus plaanipäraselt.

Aprillis viidi läbi rahvusvaheline miinitõrjeoperatsioon Open Spirit 24, mille raames kontrolliti ligi 300 ruutkilomeetrine mereala. Selle käigus leiti 302 miiniankrut, 37 meremiini, üks torpeedo ja kaks muud ajaloolist lõhkekeha. Koos varasemalt leitud lõhkekehadega tehti operatsioonil

[27] Riigikaitseks valmistumist ja võimeid kajastav teave on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 23 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE
[28] Eesti kaitseväe hinnang kaitseväe üksuste lahinguvalmidusele on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 3 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE
[29] Eesti kaitseväe hinnang kaitseväe üksuste lahinguvalmidusele on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 3 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE

kahjutuks 43 lõhkekeha. Operatsioonil osales 14 laeva, 11 kaldal baseeruvat tuukri ja allveeroboti meeskonda ning kokku üle 700 liitlas- ja partnerriigi ning Eesti mereväelase. Operatsioonil leitud lõhkekehade kahutuks tegemist jätkati augustis toimunud miinitõrjeoperatsiooni raames.

Augustis osaleti merepäästeõppusel Baltic Bikini 2024, mille raames harjutati koos õhuväega kuidas tegutseda lennuõnnetuse korral, kuidas pääseda õhusõidukist kui see on teinud hädamaandumise vette ning millised tegevused järgnevad pärast seda nii vees kui päästekopteriga rannikule toimetamise käigus. Õppusele olid kaasatud kolme Balti riigi õhuväelased, mereväe päästelaev Kindral Kurvits ja tuukrigrupp, kaitseliidu rannakaitse üksus ning kopterid UH-60 Black Hawk, Eurocopter Dauphin ja AW-139.

Septembris osalesid miiniveeskaja Wambola ja miinijahtija Admiral Cowan õppusel Northern Coasts 24, kus harjutati liitlastega sõjapidamist Läänemerel, sealhulgas miiniveeskamist. Northern Coasts on rahvusvaheline NATO õppus ja 2024. aasta õppuse eesmärk oli harjutada taktikalisi protseduure Saksamaa rannikuvetes alliansi kaitsestsenaariumi järgi. Põhirõhk oli mere, maa ja õhuväe koostöö tugevdamisel, et efektiivsemalt potentsiaalsetele ohtudele ühiselt Läänemere äärsete liitlastega reageerida.

2024. aasta novembris toimus Eesti vetes miinitõrjeoperatsioon ESTHOD[30], mille käigus tegi Eesti merevägi koostöös NATO 1. alalise miinitõrjegrupiga (SNMCMG1) kahjutuks 11 ajaloolist lõhkekeha.

Programmi tegevus: Väeloome: õhuvägi

Teenus	**Uute RKAK võimete ja üksuste loomine õhuväes**
Eesmärk:	Riigikaitse arengukavas otsustatud uued üksused on määratud perioodis kogu DOTMLPFI-spektris (Doctrine, Organization, Training, Material, Leadership, Personnel, Facilities, Interoperability) välja arendatud ning positiivselt hinnatud

2024. aastaks planeeritud kahest olulisest arendusprojektist valmis üks, teise projekti valmimine lükkub 2025. aastasse. Uute ja täiendavate õhuseireradarite kasutuselevõtmine lükkub 2025. aastasse.

Teenus	**Õhuväe üksuste alalhoidmine**				
Eesmärk:	Iga kaitseväe operatiivstruktuuri väeüksus on püsivalt mehitatud ning varustuse ja varudega tagatud kehtivate eeskirjade kohaselt				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Õhuväe üksused on püsivalt mehitatud ning varustuse ja varudega tagatud kehtivate eeskirjade kohaselt[31] *Allikas:*	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga

[30] Estonian Historical Ordnance Disposal Operation

[31] Eesti kaitseväe hinnang kaitseväe üksuste lahinguvalmidusele on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 3 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE

Jätkati tegutsemist osana NATO õhukaitse süsteemist ning tagati Eesti õhuseiresüsteemi ja õhuseireradarite töö. Jätkati Ämari lennubaasi igapäevast aastaringset käitamist 24/7 põhimõttel, tagamaks õhuturbeoperatsioonide läbiviimist ja liitlaste vastuvõttu.

Teenus	**Õhuväe üksuste väljaõpe**				
Eesmärk:	Iga kaitseväe operatiivstruktuuri väeüksus on välja õpetatud ja hinnatud lahinguvõimeliseks kehtivate eeskirjade kohaselt				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Õhuväe üksused on välja õpetatud määratud tasemel[32] *Allikas:*	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga

Õhuväe üksuste väljaõpe toimus plaanipäraselt.

Programmi tegevus: Väeloome: muud üksused

Teenus	**Väeloome poliitikakujundus**				
Eesmärk:	Valitsemisala ülene pikaajaline ja kesk-pikk kaitseplaneerimine ja plaani elluviimine on läbipaistev, ressursiteadlik ja kulutõhus ning arvestab NATO kaitseplaneerimise ootustega				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Siseriiklik 3% kaitsekulude väline lisarahastus, eurodes *Allikas: kaitseministeerium*	NA	335 778 006	27 647 259	25 928 335	57 904 249
Välisrahastuse maht, eurodes *Allikas: kaitseministeerium*	NA	139 622 500	182 322 084	133 925 358	127 960 618
Välisrahastuse osakaal kaitsekuludesse *Allikas: kaitseministeerium*	NA	5,39%	6,87%	10%	9%
Rahulolu väeloome poliitikakujundamisega (KMAK ROU) *Allikas: kaitseministeerium*	42	65	69	69	69

Jätkus väeloome planeerimise protsesside parendamine. Koostati tegevuskava laskemoona soetuseks, mille alusel Vabariigi Valitsus otsustas eraldada täiendava laskemoona hangeteks 1,6 miljardit eurot kuni 2031. aastani.

Teenus	**Väe arendamine**				
Eesmärk:	Kaitseväele on kujundatud ajakohane sõjaliselt mõjus ja ressursitõhus struktuur sõjalise riigikaitse ülesannete täitmiseks 10 aastases vaates ning iga-aastaselt uuendatud teekaart selle struktuurini jõudmiseks				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Kaitseväel on ajakohane teekaart RKAK struktuuri parendamiseks	NA	JAH	JAH	JAH	JAH

[32] Eesti kaitseväe hinnang kaitseväe üksuste lahinguvalmidusele on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 3 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE

Allikas: kaitsevägi					

2024. aastal viidi läbi väe arendamisega seotud:
1) 11 tehnilist ja üksuse taktikat puudutavat eksperimenti;
2) 3 õppust/tegevust.

Kõik kaitseväe sõjaaja üksuste teekaardid uuendati.

Teenus	**Uute RKAK võimete ning üksuste loomine (muud üksused)**				
Eesmärk:	Riigikaitse arengukavas otsustatud uued üksused on määratud perioodis kogu DOTMLPFI-spektris (Doctrine, Organization, Training, Material, Leadership, Personnel, Facilities, Interoperability) välja arendatud ning positiivselt hinnatud				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
RKAK perioodi lõpuks (2031) on ette nähtud muud üksused valmis[33] *Allikas: kaitsevägi*	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga

2024. aastaks planeeritud kolmest olulisest arendusprojektist valmis kaks.

Teenus	**Muude üksuste alalhoidmine**				
Eesmärk:	Iga kaitseväe operatiivstruktuuri väeüksus on püsivalt mehitatud ning varustuse ja varudega tagatud kehtivate eeskirjade kohaselt				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Üksused on püsivalt mehitatud ning varustuse ja varudega tagatud kehtivate eeskirjade kohaselt[34] *Allikas: kaitsevägi*	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga

2024. aastal tarniti taktikalisi raadiojaamu ja jätkati üksuste sõidukite ja juhtimiskonteinerite sideinstallatsioonide väljaehitamist.

Teenus	**Muude üksuste väljaõpe**				
Eesmärk:	Kaitseväe juhtimisstruktuur, Küberväejuhatus, Sõjaväepolitsei ja Toetuse väejuhatus on välja õpetatud ja hinnatud vastavalt Riigikaitse arengukavas ning Kaitseministeeriumi valitsemisala arengukavas kehtestatule ja vastavalt võimekirjeldustele				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Muud üksused on välja õpetatud määratud tasemel[35]	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga

[33] Riigikaitseks valmistumist ja võimeid kajastav teave on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 23 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE
[34] Eesti kaitseväe hinnang kaitseväe üksuste lahinguvalmidusele on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 3 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE
[35] Eesti kaitseväe hinnang kaitseväe üksuste lahinguvalmidusele on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 3 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE

Allikas: kaitsevägi					

Muude üksuste väljaõpe toimus plaanipäraselt.

Teenus	**Kaitsealane teadus- ja arendustegevus (kaitseministeerium)**				
Eesmärk:	Kaitsealane teadus- ja arendustegevus toetab väeloomet uudsete lahenditega, poliitikakujundus on valdavalt teaduspõhine. Arendus- ja teadusprojektide planeerimine ja realiseerimine on kooskõlas Kaitseministeeriumi valitsemisala prioriteetsete eesmärkidega				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Kaitse-eelarve (3%) välise teadus-ja arendustegevuse rahastuse osakaal *Allikas: kaitseministeerium*	32%	45%	50%	35%	35%
Väeloomet tõhustavate teadus-ja arendusprojektide arv aastas *Allikas: kaitseministeerium*	5	3	4	4	5
Ülikoolide ja/või ettevõtetega koostehtavate rahvusvaheliste teadus- ja arendusprojektide arv *Allikas: kaitseministeerium*	7	5	9	4	5

Kaitseministeerium toetas 2024. aastal kaitsetööstuse arendusprojektide konkursil edu saavutanud kuue Eesti ettevõtte innovaatilisi kaitsetööstustoote projekte kokku rohkem kui 700 000 euroga, et tõsta Eesti kaitsetööstuse toodete arengutaset ja rahvusvahelist konkurentsivõimet.

Euroopa Liidu kaitsevaldkonna teadus- ja arendusprojektide konkursil sai 2024. aastal rahastuse üheksa Eesti osalusega rahvusvahelist projekti, mida toetatakse Euroopa Kaitsefondist kokku 241 miljoni euro eest.

Eestis asub alates 2023. aastast Põhja Atlandi kaitseinnovatsiooni kiirendi peakontor - Defence Innovation Accelerator for North Atlantic (DIANA), mille ametlikuks avamiseks allkirjastasid 2024. aasta maikuus kaitseminister Hanno Pevkur ja NATO DIANA peadirektor prof. Deeph Chana vastastikuse mõistmise memorandumi.

Kokku osaleb NATO DIANA Tallinna haru kiirendis seitse iduettevõtet, lisaks Eestile ka Rootsist, Norrast ja Poolast. Alliansiüleselt esitati ligi 2600 taotlust 74 kohale 13 kiirendis. Kaitseministeerium alustas koostöös majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumiga DIANA eelmentorluse programmi ette valmistamist, et edendada Eesti ettevõtete konkurentsivõimet programmi kandideerimisel.

Teenus	**Kaitsealane teadus- ja arendustegevus (kaitsevägi)**				
Eesmärk:	Relvastatud riigikaitse võimelüngad on selgitatud, analüüsitud ja pakutud teaduspõhised lahendid. Seotud teemad on avalikult publitseeritud ning tõusnud on üldine arusaam teemakäsitlusest. Tegevväelastest doktoriõppe läbijate kaudu on tõusnud üldine teaduslik kompetents kaitseväes				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**

Doktorikraadi omandanud tegevväelaste arv *Allikas: kaitsevägi*	1	1	4	1	2
Teadusajakirja "Sõjateadlane" tava- ja erinumbrite arv aastas *Allikas: kaitsevägi*	2	4	4	4	4

Kaitseväe kaitsealane teadus- ja arendustegevus on suunatud väeloome uute rakenduslike lahendite leidmisele, panustades uute tehnoloogiate alastesse uuringutesse ja sõjaliste otsustusprotsesside kiirendamise projektidesse. 2024. aastal viis kaitsevägi kaitseministeeriumi arendusprojektide konkursi ja teiste projektide raames läbi 8 katsetust koostöös viie ettevõtte, nelja kaitseväe ning kahe kaitseliidu üksusega. Avaldati 54 kõrgetasemelist publikatsiooni.[36]

Teenus	**Riigikaitseliste infosüsteemide arendus**				
Eesmärk:	Välja arendatud infosüsteemid on töökindlad, vastavad kasutajate vajadustele ning toetavad riigikaitse arengukava ja kaitseministeeriumi valitsemisala arengukava juhtimisotsuste tegemist				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Riigikaitseliste infosüsteemide arenduskava on ajakohane *Allikas: kaitseministeerium*	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH

Riigikaitseliste infosüsteemide (planeerimine, olukorrateadlikkus) arendamine toimus plaanipäraselt.

Teenus	**Rahuaegse taristu alalhoid**				
Eesmärk:	Kaitseväe rahuaegsetes linnakutes otseselt operatiivstruktuuri väeüksustega sidumata taristuobjektide kulud on jälgitud, objektid on korras ja toetavad üksuste ettevalmistamist sõjaks				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Kasutusele võetud taristu objektide arv *Allikas: kaitsevägi*	NA	9	11	15	19

Tagati väe- ja struktuuriüksuste vahel ristkasutuses olevate taristuobjektide tehniline korrasolek ja kasutusvalmidus. Planeeritud 15 objektist võeti kasutusele 11, ülejäänud objektide kasutusse võtmine on planeeritud 2025. aasta esimesel poolaastal.

Teenus	**Harjutusväljade tagamine**				
Eesmärk:	Tagatud on toimivad ja ohutud harjutusväljad. Õppuste läbiviimiseks vajalikud harjutusväljad on hooldatud ning õppusejärgne korrastamine toimub kiiresti				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Kliendirahulolu harjutusväljakute tagamisega *Allikas: riigi kaitseinvesteeringute keskus*	NA	69	71	65	65

[36] Kõrgetasemeline publikatsioon – ETIS .1; 1.2; 2.1 ja 3.1.

Jätkus kaitseväe ja liitlaste kasutuses olevate harjutusväljade nõuetekohane hooldus ning õppusejärgne korrastamine ja taastamine. Arvestades harjutusväljade kasutamise intensiivsuse suurenemist on kasvanud harjutusväljade hoolduskulu. Kui 2023. aastal oli harjutusväljade hoolduskulu 1100 eurot hektari kohta, siis 2024. aastal kasvas see 207 euro võrra hektari kohta. Harjutusväljade kasutajate rahulolu harjutusväljadega on jätkuvalt kõrge. Jätkati ka harjutusväljade plaanikohast arendamist.

Programmi tegevus: Kaitsevalmidus

Teenus	**Kaitsevalmiduse poliitika kujundamine**				
Eesmärk:	Eesti saavutab 2026. aastal täieliku kaitsevalmiduse kaks korda kiiremini kui 2021. aastal ning riigiülene olukorrateadlikkus riigikaitsest on märkimisväärselt paranenud				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Kaitsevalmiduse kõrgendamise otsuse tegemise aeg alates eelhoiatuse saamisest[37] *Allikas: kaitseministeerium*	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga

2024. aastal jätkati koostöös riigikantseleiga riigi poliitilisele juhtkonnale riigikaitseliste õppuste läbiviimist. Koostöös kaitseliidu, kaitseväe ja päästeametiga viidi kohalikele omavalitsustele läbi kriisikoolituste sari, mille eesmärk oli ühtlustada osapoolte arusaama ootustest ja ettevalmistavatest tegevustest kriisi ja sõjaajal toimimiseks.

Teenus	**Olukorrateadlikuse hoidmine**				
Eesmärk:	Eesti Vabariigi ja kaitseväe juhtkonnal on 24/7/365 olemas sõjalis-strateegiline olukorrapilt õhuruumist, merealalt ning omadest üksustest koos sellega lõimitud vastase sõjalise tegevuse prognoosiga. Püsivalt on alal hoitud korrapidamise ja teavitamise süsteem				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Olukorrateadlikkus on tagatud 24/7[38] *Allikas: kaitsevägi*	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga

Mereolukorra teadlikkuse jätkusuutlikuks tagamiseks planeeritud kaldaradarite süsteemi uuendamise ettevalmistused toimuvad, süsteemi uuendamisega alustatakse 2026. aastal.

Teenus	**Sõdimiseks valmisoleku kiiruse tõstmine**				
Eesmärk:	Kaitseväe operatiivstruktuur formeeritakse kiiremini ning lahinguala ettevalmistuste kiirus ning mõjusus kasvab. Kriisi ajal suudetakse tõrgeteta vastu võtta ja plaanidesse integreerida Eestisse paisatavaid liitlasvägesid				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Lahinguvalmis üksuste osakaal väestruktuuris[39]	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga

[37] Mõõdik on juurdepääsupiiranguga, AvTS § 35 lg 1 p 3[1]
[38] Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 3 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE

Allikas: kaitsevägi					

Sõdimiseks valmisoleku kiiruse tõstmiseks algatati koos Läti ja Leeduga Balti kaitsevööndi rajamine vastu Venemaa ja Valgevene piiri. Kaitsevööndi vajadus tuleneb julgeolekuolukorrast ja toetab NATO uut lävepakukaitse kontseptsiooni. Samaaegselt tugevdab see Euroopa Liidu julgeolekut ja selle piiride sõjalist kaitset. 2024. aasta alguses allkirjastasid kolme riigi kaitseministrid vastavasisulise leppe.

Balti kaitsevöönd on oma olemuselt tõkestus- ja välikindlustusmeetmete kompleks, mille elemendid maastikul toetavad kaitsvate üksuste tegevust tugipunktides, et vajadusel seisata agressiooniüksuste pealetung. Elemendid paigutatakse maastikule hajutatult, arvestades nii vastase kui ka keskkonnaanalüüsi tulemusi ja kaitseväe üksuste lahinguplaani.

2024. aastal viidi läbi Balti kaitsevööndi loomist ettevalmistavad tegevused (punktide asukohtade määramine, kaitsevööndi elementide projekteerimine ja katsetamine).

Teenus	**Kaitsevalmidust toetavad õppused**				
Eesmärk:	Kaitsevalmidust toetavate õppuste tulemina on kaitseväel püsivalt olemas kontrollitud ja tegelikkusele vastavad lahinguvalmiduse plaanid, arusaam õppekogunemistele ilmumise määrast ning formeerimistegevusi valdav reservvägi ja formeerimisstruktuur				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Kaitsevalmiduse õppuste arv aastas *Allikas: kaitsevägi*	2	2	2	2	2
Lisaõppekogunemiste arv aastas *Allikas: kaitsevägi*	3	3	3	2	2

Kaitsevalmiduse tõstmiseks viidi 2024. aastal läbi kaks plaanikohast lisaõppekogunemist. Lisaõppekogunemiste eesmärk on kontrollida lahingvalmidust - riigikaitselise käsuahela toimimist alates Vabariigi Valitsuse poolt otsuse langetamisest, kuni välja kutsutud üksuste lahingvalmiduse saavutamiseni.

Oktoobris toimunud lisaõppekogunemisele Okas 24-1 kutsuti 59 mereväe rannikukaitse divisjoni väekaitsekompanii koosseisu arvatud reservväelast ning lisaks kaasati 20 mereväe ja kaitseväe peastaabi tegevväelast. Lisaõppekogunemisel harjutati lahinguvalmiduse saavutamist vastavalt üksuse lahinguvalmiduse kavale ning esmase lahingülesande täitmist.

Detsembris toimunud lisaõppekogunemisele Okas 24-1 kutsuti 250 1. jalaväebrigaadi pioneeripataljoni ja diviisi lühimaa õhutõrjepatarei koosseisu arvatud reservväelast. Lisaõppekogunemisel osalenud üksused panustasid ka rahvusvahelisse õppusesse Pikne, mille käigus harjutati kiiret lisavägede Eestisse siirmist ja sõjalise ohu tõrjumist nii maal, õhus kui merel.

Lisaõppekogunemisel Okas 2024-2 kasutati esmakordselt paindlikku õppekogunemise vormi, mis võimaldas reservväelastel teenistuskohast väljaloaga tagasikutse ootele lahkuda. Paindlikule formaadile anti reservväelaste poolt positiivne tagasiside ja 86 protsenti rahulolu uuringule

[39] Eesti kaitseväe hinnang kaitseväe üksuste lahinguvalmidusele on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 3 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE

vastanutest jäi selle korraldusega rahule. Uuringule vastajatest ligikaudu pooled läksid väljaloa ajal tööle tagasi ning pea kõik tööle tagasi läinud kinnitasid, et nende tööandja suhtus hästi nende naasmisesse tööle olukorras kus oldi kiirvalmiduses uuesti teenistuskohta naasmiseks.

Teenus	**Meresõiduohutuse tagamine territoriaalmerel**				
Eesmärk:	Eesti territoriaalmeres on tagatud väikelaevade ja jetide meresõiduohutus				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Merelise patrull- ja vaatlusvõimekuse olemasolu *Allikas: kaitsevägi*	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH

2024. aasta suureks väljakutseks oli kriitilise taristu kaitse, et kindlustada riikidevahelisi energia ja sideühendusi. 2024. aasta detsembris alustas merevägi patrull-laevadega Estlink 1 merekaabli kaitset. Kriitilise taristu kaitse toimub koostöös Soome mereväe ja piirivalvega.

Teenus	**Merereostuse tõrje**				
Eesmärk:	Kaitsevägi suudab püsivalt avastada merereostuse, tegeleda selle tõrjega merel				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Lahendatud merereostuse intsidentide arv *Allikas: kaitsevägi*	18	10	16	26	25

2024. aastal kinnitust leidnud 16 reostusest 14 ei vajanud aktiivset sekkumist, et reostustõrjet teostada. Kahel korral abistas merevägi kas varustuse tagamisega või aktiivselt reostustõrje vajaduse hindamise, analüüsi ja otsustamisega. 2024. aasta juunis viidi koos riigilaevastiku ning Soome mereväe ja piirivalvega läbi õppus Puhas Meri, mille raames harjutati merereostuse likvideerimist.

Teenus	**Ametiabi osutamine**				
Eesmärk:	Demineerimistööde ja muu ametiabi osutamisega on püsivalt alal hoitud väljaõppe alade ohutus, laevateede ohutus ning lõimitud kaitseväge ühiskonnaga, osutades toetust kaitseväe kompetentse arvestades				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Demineerimise väljakutsetele reageerimise määr *Allikas: kaitsevägi*	100%	100%	100%	100%	100%

Ametiabi taotlusega toetati 2024. aasta jooksul ühel korral päästeametit asutuste vahelise koostöö kokkulepe alusel.

Programmi tegevus: Liitlaste kohalolek Eestis

Teenus	**Vastuvõtva riigi toetus HNS**
Eesmärk:	Eestis viibivad liitlasjõud on püsivalt lepingutega kirjeldatud mahus vastuvõtva riigi toetusega kaetud ning saadava toetuse kvaliteediga rahul

Teenuse mõõdikud	Tegelik			Sihttase	
	2022	2023	2024	2024	2025
Vastuvõtva riigi toetus on liitlasüksustele tagatud *Allikas: kaitsevägi*	JAH	JAH	JAH	JAH	JAH

Alates 2017. aasta kevadest paikneb Tapal liitlaste lahingupataljon[40], mille raamriigiks on Suurbritannia ja teiseks panustajaks Prantsusmaa. eFP rotatsioonid toimusid 2024. aastal plaanipäraselt.

Seoses Ämari lennubaasi liiklusala remondiga, mis kestis 2024. aasta märtsist oktoobrini, kolisid NATO õhuturbemissioon[41] raames Eesti õhuruumi 365/24/7 põhimõttel turvanud Saksamaa Eurofighter hävitajad ajutiselt Lätisse Lielvārde lennubaasi ja Ämari lennubaas oli avatud üksnes liitlaste helikopteritele. Novembris võttis taasavatud Ämari lennubaasis Eesti õhuruumi turvamise üle Hollandi kuningliku õhuväe 322. eskadrill.

Ämari lennubaasi ülesanne on võtta vastu liitlaste lennuvahendeid nii rahu-, kriisi- kui ka sõjaajal. Lennurada on kasutusel alates 2010. aastast ja selle jätkuva ohutuse ja katkematu lennutegevuse tagamiseks viidi 2024. aastal läbi plaaniline remont, mille käigus sai lennurada ja ruleerimisteed uue katte, paigaldati uus rajamärgistus ja valgustus. Lennuraja remonti toetas Luksemburg 12 miljoni euroga.

Vilniuse tippkohtumisel kinnitatud NATO õhukaitse rotatsioonilise mudeli raames saabus 2024. aasta augustis Eestisse Hispaania kaitseväe õhutõrjeüksus koos NASAMS[42] keskmaa õhutõrjesüsteemiga, et panustada NATO Euroopa vägede ülemjuhataja korraldusel oma kohalolekuga kaitsealliansi idatiiva kindlustamisesse ning strateegiliste objektide kaitsesse.

NATO üksuste vastuvõtmist, toetust ja õppuste läbiviimist Eesti territooriumil aitab toetada NATO staabielement[43]. Staabielement võimaldab võimaliku kriisi korral NATO vägedel kiirelt Eestisse siirata, Eestis olevate liitlasvägede kohalolu koordineerida ja erinevaid kaitseplaane harmoneerida. 2024. aastal viidi läbi NATO staabielemendi lauaõppus Steady Shepherd, kus staabielement harjutas koos riigikantselei, kaitseministeeriumi, kaitseväe, NATO lahingugrupi ning erinevate riigiametite, ministeeriumite ning NATO üksuste esindajatega kriisiolukorras liitlasvägede siirmist Eestisse.

Liitlaste kohaloleku tagamiseks vajalikud kulud olid vastavalt rahvusvahelistele kokkulepetele 2024. aastal tagatud.

Taristuprojektide osas võeti 2024. aastal kasutusele uus Lõuna RSOM[44] ala.

Teenus	**Harjutusväljade tagamine HNS**	
Eesmärk:	Õppuste läbiviimiseks vajalikud harjutusväljad liitlastele on hooldatud ning õppusejärgne korrastamine toimub kiiresti	
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**	**Sihttase**

[40] NATO Forward Land Forces
[41] NATO enhanced Air Policing - eAP
[42] National Advanced Surface-to-Air Missile System
[43] NATO Force Integration Unit – NFIU
[44] Reception, Staging and Onward Movement

	2022	2023	2024	2024	2025
Kliendirahulolu harjutusväljakute tagamisega (HNS) *Allikas: riigi kaitseinvesteeringute keskus*	NA	69	71	65	65

Liitlastele tagati toimivad ja ohutud harjutusväljad õppuste läbiviimiseks. Jätkati harjutusväljade, sealhulgas Nursipalu harjutusvälja, arendamist vastavalt planeeritule.

Programmi tegevus: Kaitsetahte arendamine

Teenus	**Strateegiline kommunikatsioon (kaitseministeerium)**				
Eesmärk:	Ühiskonnas on kõrge kaitsetahe				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Elanikkonna valmisolek osaleda kaitsetegevuses, kui Eestit rünnatakse *Allikas: uuring "Avalik arvamus riigikaitsest"*	66%	64%	61%	66%	66%
Elanikkonna toetus ajateenistusele *Allikas: uuring "Avalik arvamus riigikaitsest"*	83%	87%	87%	87%	89%
Vabatahtlikult ajateenistusse asunud kutsealuste määr *Allikas: uuring "Avalik arvamus riigikaitsest"*	54%	61%	66%	69%	72%
Elanikkonna toetus NATO liikmelisusele (elanikkond tervikult) *Allikas: uuring "Avalik arvamus riigikaitsest"*	80%	82%	81%	70%	70%
Elanikkonna toetus NATO liikmelisusele (venekeelne elanikkond) *Allikas: uuring "Avalik arvamus riigikaitsest"*	50%	57%	53%	37%	38%
Elanike oskus ja informeeritus oma rollist kaitsetegevuses, kui Eestit rünnatakse *Allikas: uuring "Avalik arvamus riigikaitsest"*	32%	33%	33%	40%	55%

Jätkati Eesti avalikkuse informeerimist Eesti kaitsevõime arendamise ja liitlaste kaasamise olulistest tegevustest. Viidi läbi planeeritud kaitsetahte arendamisele suunatud tegevused.

Teenus	**Strateegiline kommunikatsioon (kaitsevägi)**				
Eesmärk:	Hoida avalikkuse informeeritust kaitseväe tegevustest riigikaitse korraldamisel ja sõjalistest ohtudest. Hoida elanikkonna kaitsetahet ja –valmidust, tõsta usku esmase kaitsevõime ja kollektiivkaitse toimimisse, väärtustades liitlassuhteid, riigikaitselisi traditsioone ja sõjaajaloolist pärandit				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Reservväelaste oskus ja informeeritus oma rollist kaitsetegevuses, kui Eestit rünnatakse	NA	44%	56%	57%	57%

Allikas: kaitsevägi					

Kaitsevägi kuulub 2024. aasta uuringu "Avalik arvamus riigikaitsest" kohaselt kuue kõige usaldusväärsema riikliku või rahvusvahelise institutsiooni hulka kõrvuti päästeameti, kaitseliidu ning politsei- ja piirivalveametiga. Võrreldes 2020. aastaga on kaitseväe usaldusväärsus tõusnud 78 protsendilt 80 protsendile. Jätkati avalikkuse teavitamist kaitseväe olulisematest tegevustest.

Teenus	**Kaitsetahte projektid**				
Eesmärk:	Kaitseväe panustamine eraldi seisvatesse kaitsetahte projektidesse toetab Eesti rahva positiivset suhtumist kaitseväkke, riigikaitsesse ja liitlaste kohalolusse Eestis				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Formeerimisliini läbinute osakaal õppekogunemisele kutse saanutest[45] *Allikas: kaitsevägi*	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga
Läbiviidud psühholoogilise kaitse loengute arv *Allikas: kaitsevägi*	NA	7	1	7	7

2024. aastal viidi kaitseväe paraadid, relvastuse ja tehnika näitused, struktuuriüksuste ja väeüksuste tähtpäevade tähistamine jms üritused läbi plaanipäraselt.

Teenus	**Strateegiline kommunikatsioon (KRA)**				
Eesmärk:	Teavitustöö toetab otseste teenuste osutamist				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Planeeritud kommunikatsioonitegevused on ellu viidud *Allikas: kaitseressursside amet*	NA	100%	90%	90%	90%

2024. aastal viidi läbi kaitseväe akadeemia põhikursuse sisseastumiskampaania ning muud tavapärased kommunikatsioonitegevused. Jätkati kaitseressursside ameti uue välisveebi arendamist.

Teenus	**Kaitsetahte arendamine**				
Eesmärk:	Eesti reservarmee on valmis meelekindlalt kaitsetegevuses osalema. Elanikkonnas ollakse valmis riigikaitsesse laiapindselt panustama ning terves ühiskonnas (sh. erasektoris) on laiapõhjaline toetus riigikaitsele ja riigikaitsjatele				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Reservväelaste tunnetatud toetus tööandjate poolt *Allikas: uuring "Tööandjate küsitlus riigikaitseteemadel"*	NA	64%	66%	80%	83%
15-34 a. meeste valmisolek osaleda kaitsetegevuses *Allikas: uuring "Avalik arvamus*	NA	NA	60%	73%	75%

[45] Juurdepääsupiiranguga, AvTS § 35 lg 1 p 3[1]

riigikaitsest"					
Vabatahtlikult ajateenistusse minejad (kui AT oleks vabatahtlik) *Allikas: kaitseministeerium*	NA	NA	34%	40%	45%

Esmakordselt viidi 2024. aastal vahetult enne kaitseväe õppuse Kevadtorm algust läbi reservväelaste nädal, mille eesmärgiks on tunnustada ja märgata reservväelaste rolli riigikaitses. Reservväelaste nädala raames pakkusid Eesti ettevõtted reservväelastele mitmeid soodustusi ja tõid müüki erinevaid digilaiku kandvaid tooteid.

Koostöös riigikaitse edendamise sihtasutusega loodi reservväelaste fond, mille kaudu toetatakse Eesti reservväelaste osalemist pikaajalises väljaõppes, erivarustuse hankimist ja reservväelaste ühtekuuluvuse arendamist ning tunnustatakse parimaid reservväelasi ja reservüksusi. Fondile laekunud vahendite detailne jaotus otsustatakse vastavalt kaitseväe ja kaitseliidu vajadustele. Fondi vahendeid haldab riigikaitse edendamise sihtasutus.

Kaitseministeerium tunnustas teist korda “Riigikaitsjate toetaja“ märgiga riigikaitsjaid toetavaid ettevõtteid, tööandjaid ja organisatsioone, kes andsid silmapaistva panuse riigikaitsesse ja toetasid reservväelaste osalemist õppekogunemistel. 2024. aastal anti tunnustus välja esmakordselt kolmes kategoorias. Lisaks pronks-, hõbe- ja kuldtasemele annab kaitseministeerium välja ka kolm eritunnustust erilise ja unikaalse panuse eest.

Käivitati noorteprogramm, mille eesmärk on tugevdada noorte riigikaitselisi hoiakuid ja valmidust riigikaitsesse panustada ning seeläbi tagada kaitsevaldkonnale laiem värbamisväli ja motiveeritud reservväelaste järelkasv.

2024. aastal toetas kaitseministeerium 11 kaitsetahte projekti kokku 177 000 euroga. Toetati noortele suunatud tegevusi, reservväelaste ühtekuuluvust ja füüsilise vormi edendamist ning erasektori laiemat kaasamist riigikaitsesse.

Teenus	**Mõttekodade kaasamine**
Eesmärk:	Riigikaitse ja julgeolekuprobleemid on tuvastatud ja analüüsitud ning nende lahendamiseks on pakutud strateegilised ja poliitilised lahendused. Ühiskond on riigikaitsesse laiemalt kaasatud

2024. aastal korraldas rahvusvaheline kaitseuuringute keskus:
1) iga-aastase Lennart Meri konverentsi, kus välis- ja kaitsepoliitika asjatundjad arutlesid, kuidas praegusel maailmapoliitiliselt keerulisel ajastul oma väärtuste ja julgeoleku eest seistes edasi liikuda;
2) digitippkohtumise Tallinn Digital Summit 2024;
3) iga-aastase Balti Kaitsekonverentsi (ABCD, *Annual Baltic Conference on Defence*), mis keskendus Euroopa kaitsevõimele praeguses konfliktiderohkes julgeolekukeskkonnas.

Jätkati välispoliitika ajakirja Diplomaatia väljaandmist veebiajakirjana ning kõrgemate riigikaitsekursuste korraldamist poliitikutele, kõrgematele riigiametnikele ja kaitseväelastele, kohalikele omavalitsustele, majandus- ja arvamusliidritele, kultuuri- ja haridustegelastele,

ajakirjanikele, kolmandale sektorile ning toimus III kõrgemate riigikaitsekursuste riigikaitsekonverents.

Teenus	**Riigikaitseõpetuse toetamine**				
Eesmärk:	Riigikaitseõpetuse jätkusuutlik areng ja toimiv koostöövõrgustik on tagatud				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Riigikaitseõpetust õppivate õpilaste arv *Allikas: kaitseressursside amet*	5000	6200	9000	5900	5900

2024. aastal jätkati täiemahuliselt noortele suunatud tegevustega. Alates 2023. aasta sügisest on riigikaitseõpetus kohustuslik valikaine ja jõuab suurema hulga õpilasteni. 2024. aastal õppis riigikaitseõpetust valikkainena 9000 õpilast. Paraku on rahulolu riigikaitseõpetusega õpilaste seas oluliselt langenud. Kui 2023. aastal oli rahulolu 81 protsenti, siis 2024. aastal ainult 69 protsenti. Riigikaitseõpetuse kvaliteedi parendamiseks sõlmis kaitseressursside amet ja Tallinna Ülikool 2024. aasta alguses koostööleppe riigikaitseõpetajate koolitamiseks, millega jätkatakse varasemalt kaitseministeeriumi eestvedamisel läbi viidud riigikaitseõpetajate ettevalmistamist. Eesmärgiks on suurendada riigikaitseõpetuse õpetajaskonda ja tõsta nende taset. Jätkati ka uue riigikaitseõpiku väljatöötamist. Uus õpik valmib 2025. aastal.

Koolid esitasid õppevahendite soetamiseks ning õppekäikude ja välilaagri transpordi korraldamiseks toetuse saamiseks kokku 350 taotlus, millest rahuldati 304. Toetust eraldati kokku summas 427 610 eurot.

Teenus	**Strateegiline kommunikatsioon (kaitseliit)**				
Eesmärk:	Kaitseliidu populaarsuse järjepidev tõus ühiskonnas; kodanike kaitsetahte ja tsiviilvastupanu (kerksus) võime suurendamine				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Kaitseliidu maine võrreldes teiste riigi institutsioonide usaldusväärsusega *Allikas: avaliku arvamuse uuring*	5	5	4	<6	<6

Kaitseliit kuulub 2024. aasta uuringu “Avalik arvamus riigikaitsest” kohaselt kuue kõige usaldusväärsema riikliku või rahvusvahelise institutsiooni hulka kõrvuti päästeameti, kaitseväe ja politsei- ja piirivalveametiga. Võrreldes 2020. aastaga on kaitseliidu usaldusväärsus tõusnud 69 protsendilt 76 protsendile. Vabatahtlikesse kaitseliitlastesse suhtub väga hästi või pigem hästi 84 protsenti Eesti elanikest.

Teenus	**Kaitsetahte kujundamine**				
Eesmärk:	Korraldada tähtpäevadega seotud pidulikke ja avatud üritusi, pakkuda sportimisvõimalusi KL liikmetele ning kõike eelkirjeldatut viia meedia vahendusel ka kõigi elanikkonna gruppideni.				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Tähtpäevadega seotud avatud ürituste arv *Allikas:*	NA	111	110	120	120

Naiskodukaitse liikmete arvukus *Allikas:*	3794	3866	3908	3800	3900
Kaitseliitlaste arvukus *Allikas:*	17 332	17 739	17 845	18 300	18 500
Spordivõistluste arv *Allikas:*	72	80	86	100	100
Spordiüritustel osalejate arvukus *Allikas:*	7434	6287	7182	1200	1200

Naiskodukaitse arvukus on tõusnud prognoositust kiiremini, kuid kaitseliitlaste arvukuse kasv on pidurdunud.

Teenus	**Riigikaitselaagrite läbiviimise toetamine**				
Eesmärk:	Noorte kaitsetahte suurendamiseks toetada üldhariduskoole ja kutseõppeasutusi, kes õpetavad valikõppeainet "Riigikaitseõpetus", välilaagrite korraldamisel ja läbiviimisel. Seeläbi toetada noorte valmisolekut panustada riigikaitsesse läbi ajateenistuse või Kaitseliidu liikmelisuse.				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Riigikaitselaagrite arv *Allikas: kaitseliit*	NA	29	35	33	33
Riigikaitselaagris osalejate arv *Allikas: kaitseliit*	NA	4490	5568	5500	11500

Riigikaitseõpetuse valikkursuse “Praktiline õpe välilaagris” raames korraldas kaitseliit 2024. aastal 35 välilaagri läbiviimise 134 kooli õpilastele. Välilaagrites osales kokku 5568 õppurit, mis moodustab ligikaudu 79 protsenti koolide poolt algselt esitatud tellimusest. Riigikaitseõpetuse tagasisideküsitluse tulemuste kohaselt oli välilaagriga rahul või pigem rahul 78,5 protsenti osalenud õppuritest. Osalenute hinnangul suurendab välilaagris osalemine noorte valmidust liituda ajateenistuse (56 protsenti) ja kaitseliidu/naiskodukaitsega (38 protsenti). Uuringus osalenutest 91,5 protsenti kinnitas, et välilaager andis neile uusi vajalikke teadmisi ja oskusi riigikaitsest. Seega aitab välilaagrite korraldamine vaieldamatult kaasa Eesti noorte kaitsetahte suurendamisele ning valmidusele panustada riigikaitsesse.

Teenus	**Noorte isamaaline kasvatus**				
Eesmärk:	Viia läbi kaitseliidu noorliikmete väljaõpet Kodutütarde ja Noorte Kotkaste organisatsioonides, pakkuda koostöös koolide ja kaitseministeeriumiga Eestimaa noortele võimalust osalemaks riigikaitse laagrites eesmärgiga suurendada kaitsetahet ühiskonnas				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Noortele Kotkastele ja Kodutütardele läbiviidud väljaõppeürituste arv *Allikas: kaitseliit*	4837	6678	4652	2260	2300
Noorte Kotkaste ja Kodutütarde väljaõppeürituste kaasatud mitteliikmete arv *Allikas: kaitseliit*	3707	8233	9123	1000	1000
Noorte Kotkaste liikmete arvukus *Allikas: kaitseliit*	3868	3951	4002	3900	3900

Kodutütarde liikmete arvukus *Allikas: kaitseliit*	4104	4371	4386	4100	4100

Kaitseliidu noorteorganisatsioonide arvukus on aasta-aastalt kasvanud ulatudes 2024. aasta lõpuks 8388 liikmeni (2023. aasta lõpul 8322 liiget).

Kodutütarde ja noorte kotkaste organisatsioonid jätkasid 2024. aastal vabatahtlikkusel põhinevat Eestit väärtustavat kasvatustööd rahvuslike tunnete tugevdamisel, kaitsetahte säilitamisel ja kasvatamisel. Selle tulemusena on vastavalt läbiviidud uuringule kaitseliitu kuuluvate noorte aktiivne kaitsetahe kõrge - kodutütarde puhul 71 protsenti ja noorte kotkaste puhul 91 protsenti võrreldуna mittekuulujate vastavate näitudega, mis on vastavalt 37 protsenti ja 57 protsenti. Naissoost ajateenijate seast olid 2024. aastal 22,4 protsenti endised kodutütred (planeeritud sihttase 20 protsenti). Ajateenijate küsitlus näitas, et kaitseliidu noorteorganisatsiooni kogemusega noorte valmidus asuda ajateenistusse vabatahtlikult on suurem (41,6 protsenti), võrreldуna teistega (28,1 protsenti). Kaitseliidu noorteorganisatsioonide puhul on pooled liikmetest huvitatud kaitseväe akadeemias õppimisest, mitteliikmetest noorte puhul on see määr 20 protsenti. Seega aitavad kaitseliidu noorteorganisatsioonid oma tegevusega kindlustada riigikaitse juhtide ja tegevväelaste järelkasvu.

Teenus	**Laiapindse riigikaitse ettevalmistamine ja toetamine**
Eesmärk:	Kaitseliit on valmis toetama riigikaitse valdkonna strateegilistes arengu-dokumentides kajastatud täidesaatva riigivõimu asutusi või kohaliku omavalitsuse üksusi ülesannete täitmisel riigikaitse laia käsitluse raamistikus eelkõige riigi toimepidevuse ja kerksuse tagamiseks.

Sihtüksuse liikmete väljaõppele 2024. aastaks seatud eesmärk ületati olulisel määral. Koos kaitseministeeriumiga viidi läbi kriisikoolituste sari kohalikele omavalitsustele, mille eesmärk oli koostöös päästeametiga tugevdada kohalike omavalitsuste oskusi planeerida ja viia läbi ettevalmistavaid tegevusi kriisi ja sõjaajal toimimiseks.

Teenus	**Ajaloolise pärandi uurimine, säilitamine ja tutvus**				
Eesmärk:	Eesti sõjaajaloo pärand on hoitud ja talletatud ning avalikkusele vahendatud. Sõjamuuseum on tunnustatud sõjaajaloo uurimiskeskus Eestis ja laiemalt. Sõjahauad on tähistatud ja hooldatud				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
MUISis kirjeldatud, digiteeritud, sh museaalide arv, mis on seadusega lubatud teha avalikkusele kättesaadavaks *Allikas: Eesti sõjamuuseum*	27 492	28 500	81 204	71 500	81 500
Muuseumi külastajate arv *Allikas: Eesti sõjamuuseum*	33 300	38 750	36 350	25 500	26 500
Teaduspublikatsioonide arv *Allikas: Eesti sõjamuuseum*	1	15	16	16	16

Eesti sõjamuuseumil on täita oluline roll Eesti elanike kaitsetahte hoidmisel ja tugevdamisel ja seda eelkõige noorte hulgas. Eesti sõjamuuseumi külastatavus on viimastel aastatel oluliselt kasvanud ja seda suuresti tänu tähtpäevadele ja noortele pühendatud ürituste läbiviimisele (Tartu rahu, Laidoneri sünnipäev, näidislahing, veteranipäev, muuseumiöö, võidupüha, 20. august, isadepäev,

riigikaitse tunnid muuseumis). Kui 2023. aastal külastas Eesti sõjamuuseumi 11 300 noort, siis 2024. aastal juba 13 240 noort (planeeritud sihttase 9000). Vene rahvusest külastajad moodustasid rohkem kui kolmandiku muuseumi külastajatest – kokku 13 980 külastust (sihttase 8000).

Teenus	**Sõjaväelise muusikakultuuri edendamine**				
Eesmärk:	Riiklikud tseremooniad ja üritused on korraldatud vastavalt protokollile, mis sisaldab kõrgetasemelist sõjaväemuusika komponenti. Esinemistel on avalikkusele tutvustatud sõjaväemuusikat ja sõjaväeorkestrit, mis suurendab huvi sõjamuuseumi vastu				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Riiklikel ja kaitseväelistel tseremooniatel osalemise arv *Allikas: Eesti sõjamuuseum*	88	61	91	80	80
Sõjaväeliste ja tsiviilkontsertide arv *Allikas: Eesti sõjamuuseum*	37	22	16	35	35

2024. aastal esines sõjaväeorkester kokku 107 korral.

Programmi tegevus: Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline kaitsealane koostöö

Teenus	**Rahvusvaheline kaitsealane koostöö**				
Eesmärk:	Rahvusvaheline koostöö tagab tugeva Eesti kaitselahendi				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Kõrgetasemelised kohtumised liitlastega *Allikas: kaitseministeerium*	NA	19	18	19	19

2024. aastaks püstitatud liitlaste kaasamise ja rahvusvahelise koostööga seatud prioriteetsetest ülesannetest täideti 90 protsenti.

2024. aastal sõlmiti järgmised kahepoolsed kokkulepped:

1) 2024. aasta mais allkirjastasid kaitseministeeriumi kantsler Kusti Salm ja USA kaitseministeeriumi luure ja julgeoleku aseministri kohusetäitja Milancy Harris Tallinnas Eesti ja USA vaheline sõjalise koostöö tugevdamise memorandumi;

2) 2024. aasta oktoobris allkirjastasid kaitseminister Hanno Pevkur ja Ühendkuningriigi kaitseminister John Healey kahepoolse kaitsekoostöö teekaardi, mis paneb paika Eesti ja Ühendkuningriigi ühistegevuse lähiaastatel ja pikaajaliselt NATO idatiiva lävekaitse tugevdamiseks Eestis.

Teenus	**Rahvusvahelistes organisatsioonides osalemine (kaitseministeerium)**
Eesmärk:	Võimalikult suur lisaväärtus Eesti riigikaitsele NATO ja EL liikmesusest

2024. aastaks püstitatud liitlaste kaasamise ja rahvusvahelise koostööga seatud prioriteetsetest ülesannetest täideti 90 protsenti.

Teenus	**Valitsemisala küberorganisatsioonide (CR14, CCDCOE) suunistamine**				
Eesmärk:	Küberkaitsealane teadlikkus ja vastupanuvõime küberohtudele kaitsevaldkonnas Eestis ja ka liitlaste ja partnerite hulgas on kõrge				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Küberharjutusväljal treenitud/koolitatud professionaalsete inimeste hulk *Allikas: Sihtasutus CR14*	1100	2880	6650	1000	1000

Tegevust jätkas sihtasutus CR14, mille eesmärk on kaitsevaldkonna küberjulgeoleku alane teadus- ja arendustegevus, küberjulgeolekualase rahvusvahelise koostöö edendamine, küberjulgeolekualase väljaõppe korraldamine ning küberjulgeolekualaste teenuste osutamine ning nõustamine.

Tegevust jätkas ka Eestis asuv NATO küberkaitsekoostöö keskus[46], mis panustab NATO küberkaitsealase väljaõppe ja teadus- ning arendustegevusse läbi koolituste, õppuste, konverentside, töötubade jms tegevuste. Keskus on maailma suurima rahvusvahelise iga-aastase tehnilise arvutivõrkude kaitsele keskendunud õppuse Locked Shields korraldaja. Keskus korraldab iga-aastast konverentsi Cyber Conflict, mis käsitleb aktuaalseid küberjulgeoleku alaseid väljakutseid.

2024. aasta detsembris toimus küberharjutusväljal CR14 ja CCDCOE korraldatud õppus Crossed Swords 2024. Õppuse eesmärk oli küberspetsialistide koolitamine, et nad suudaksid realistlikus ja dünaamilises simuleeritud kriisikeskkonnas edukalt viia ellu ründeoperatsioone küberkaitseahelas. Õppusel osales 200 osalejat enam kui 40 riigist nii NATO liikmesriikidest kui ka NATO-sse mittekuuluvatest riikidest.

2024. aasta lõpus toimus NATO üks suuremaid kübekaitserõppus Cyber Coalition, kus kollektiivset kaitset küberdomeenis harjutasid ka küberväejuhatuse küber- ja infooperatsioonide keskuse ning kaitseliidu küberkaitseüksuse võitlejad. Õppuse eesmärk oli suurendada NATO, liitlaste ja partnerite vastupanuvõimet küberohtudele ning võimet üheskoos küberoperatsioone ellu viia.

CCDCOE tegevuse toetamiseks ehitati keskusele uus hoone, mis võeti kasutusele 2024. aasta esimeses kvartalis.

Teenus	**Välisteenistus**				
Eesmärk:	Eesti nähtavus ja mõju on kaitsepoliitiliselt suurem kui Eesti suurusest johtuvalt võiks eeldada. NATO poliitilis-sõjaliste struktuuride otsused arvestavad siinse sõjalise julgeolekuolukorraga				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Välisteenistujate arv (KM) *Allikas: kaitseministeerium*	21	22	21	22	22

Kaitsepoliitilistelt oluliste liitlas- ja partnerriikidega koostöö arendamiseks ning Eesti huvide igapäevaseks esindamiseks kasutatakse välisesindajaid (sh kaitseatašeed ja nõunikud), kelle lähetamisel lähtutakse eesmärgist, et esindajaga oleksid kaetud kõik olulised liitlas- ja partnerriigid (v.a. Läti ja Leedu) ning kaitsevaldkonnale olulised rahvusvahelised organisatsioonid.

[46] Cooperative Cyber Defence Center of Excellence – CCDCOE

Teenus	Rahvusvahelistes organisatsioonides osalemine (kaitsevägi)				
Eesmärk:	Kaitseväe esindatus vajalikul tasemel ja vajaliku mõjuga (otsuste mõjutamine, kompetentsi loomine) on rahvusvahelises suhtluses püsivalt tagatud				
Teenuse mõõdikud	Tegelik			Sihttase	
	2022	2023	2024	2024	2025
Rahvusvaheliste formaatide arv, milles kaitseväelased panustavad *Allikas: kaitsevägi*	NA	319	354	408	408

Kaitseväe esindatus rahvusvahelistes organisatsioonides oli plaanipärane: 2024. aastal täitis kaitsevägi kokku 50 ametikohta, täitmata jäi 1 ametikoht JFC Norfolkis lähtuvalt juhtkonna poolt seatud mehitamise prioriteetidest.

Teenus	Kaitseväe osalemine rahvusvahelistes staapides				
Eesmärk:	Eri tasandite rahvusvahelistes sõjalistes staapides on Eesti mehitanud talle määratud positsioonid kvalifitseeritud teotahteliste inimestega kes hoiavad kõrgel kaitseväe rahvusvahelist kuvandit				
Teenuse mõõdikud	Tegelik			Sihttase	
	2022	2023	2024	2024	2025
Kaitseväe kohtade mehitamise määr rahvusvahelistes staapides *Allikas: kaitsevägi*	NA	NA	90,5%	90%	90%

2024. aasta lõpu seisuga oli NATO sõjalises juhtimisstruktuuris täidetud 19 Eestile määratud ametikohta. Lähtuvalt NATO sõjalise struktuuri ümberhindamisest väheneb alates 2027. aastast Eestile määratud ametikohtade arv 3 ametikoha võrra.

Teenus	Kaitseväe osalemine valmidusüksustes				
Eesmärk:	Kaitsevägi on välja õpetanud ja valmis vajaduse tekkimisel lühikese etteteatamise ajaga siirma operatsiooni piirkonda eelnevalt kokku lepitud tüüpi üksuse				
Teenuse mõõdikud	Tegelik			Sihttase	
	2022	2023	2024	2024	2025
Kaitseväe üksuste arv rahvusvahelistes valmidusüksustes[47] *Allikas: kaitsevägi*	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga	Juurdepääsu-piiranguga

Eesti jätkas 2024. aastal panustamist rahvusvahelistesse sõjalistesse valmidusüksustesse.

Teenus	Kaitseväe osalemine rahvusvahelistel operatsioonidel				
Eesmärk:	Kaitsevägi on õigeaegselt saatnud operatsioonile ja toetanud operatsiooni ajal üksust ja isikut sobiva varustuse ja väljaõppega operatsioonil tegutsemiseks				
Teenuse mõõdikud	Tegelik			Sihttase	
	2022	2023	2024	2024	2025
Rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel osalevate isikute arv aastas vastavalt riigikogu mandaadile	87	89	116	225	227

[47] Riigikaitseks valmistumist ja võimeid kajastav teave on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 1 p 23 alusel riigisaladus tasemel SALAJANE

Allikas: kaitsevägi					

Riigikogu andis kaitseväele 2024. aastaks mandaadi osaleda rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel 125 kaitseväelasega. Lisaks andis riigikogu valitsusele mandaadi kuni 100 kaitseväelasega panustamiseks võimalikuks esmakordseks ja kiireloomuliseks osalemiseks NATO või selle liikmesriigi, EL-i või ÜRO juhitaval rahvusvahelisel sõjalisel operatsioonil.

2024. aastal osales kaitsevägi seitsmel sõjalisel operatsioonil:

1) Ameerika Ühendriikide juhitud rahvusvaheline sõjaline operatsioon Operatsioon Inherent Resolve Iraagis;
2) Euroopa Liidu sõjaline operatsioon EUNAVFOR[48] ASPIDES Punasel merel;
3) Euroopa Liidu sõjaline mission EUNAVFOR Med Vahemerel;
4) Euroopa Liidu väljaõppemissioon Mosambiigis EUTM Mozambique[49];
5) ÜRO rahuvalvemissioon UNTSO[50] Iisraelis, Liibanonis ja Süürias;
6) ÜRO rahuvalvemissioon UNIFIL Liibanonis[51];
7) Euroopa Liidu sõjaline operatsioon EUNAVFOR ASPIDESNATO väljaõppemissioon NMI[52].

Operatsioon Inherent Resolve on hetkel Eesti suurim sõjaline välisoperatsioon, kus kaitsevägi osaleb 110 kaitseväelasega. Ameerika Ühendriigid on teatanud plaanist operatsiooni fookus ja ülesanded ümberhinnata ning keskenduda rohkem Süüriale. Eesti plaanib oma osaluse operatsioonil suuremas osas lõpetada 2025. aasta septembriks.

Teenus	**Rahvusvahelise koostöö edendamisele suunatud õppused ja väljaõpe**				
Eesmärk:	Kaitsevägi on kalendriaastas määratud hulgal ja mahus osalenud rahvusvahelistel õppustel (all)üksuste ja üksikute kaitseväelastega				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Rahvusvahelistel õppustel osalenud kaitseväelaste arv *Allikas: kaitsevägi*	2185	2026	NA	12 500	17 500

2024. aastal osales kaitsevägi kokku seitsmekümne viiel rahvusvahelisel õppusel, mille seas oli ka 6 lisandunud õppust. Ära jäi 31 õppusel osalemine, sealhulgas näiteks NOBLE PARTNER Gruusias, millel ei osaletud seoses keerulise poliitilise olukorraga Gruusias.

Programm tegevus: Luure ja eelhoiatus

Luure ja eelhoiatuse programmi tegevuse teenused on Vabariigi Valitsuse 20.12.2007 määruse nr 262 § 5 lg 8 p 1 ja 2; §7 lg 2 p2; lg 4 p 3; lg 6 p 2; lg 9 p 61 alusel riigisaladus.

[48] European Union Naval Force Mediterranean
[49] European Union Training Mission in Mozambique
[50] United Nations Truce Supervision Organization
[51] United Nations Interim Force in Lebanon
[52] NATO Mission Iraq

Programmi tegevus: Inimvara

Teenus	**Riigikaitselise inimvara poliitika kujundamine**				
Eesmärk:	Tagada riigikaitseks asjakohase ettevalmistusega ja motiveeritud isikkoosseisu olemasolu, kes on reaalselt rakendatav sõjalises tegevuses ettenähtud ajaraamis				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
KaM tööplaanis toodud riigikaitselise inimvara poliitika tegevuste täitmine *Allikas: kaitseministeerium*	NA	57%	64%	100%	100%

2024. aastaks riigikaitselise inimvara poliitika kujundamisele püstitatud prioriteetsest ülesandest täideti 64 protsenti. Teenus lõpetati alates 2025. aastast seoses inimvara planeerimise tegevuste üleandmisega kaitseressursside ametile.

Teenus	**Riigikaitselise inimvara planeerimine**				
Eesmärk:	Riigikaitseks on tagatud asjakohase ettevalmistusega ja motiveeritud isikkoosseis				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Tegevväelaste arv aasta lõpul (vähemalt) *Allikas: kaitseressursside amet*	3335	3514	3687	3656	3766

2024. aastal saavutati planeeritud tegevväelaste kasvueesmärk. Seisuga 31.12.2024 oli tegevteenistuses 3 687 tegevväelast.

Riigikaitse arengukavas on seatud eesmärk, et 2029. aastaks peab teenistuses olema 4187 tegevväelast ning selleks peab tegema tõsiseid jõupingutusi nii olemasolevate tegevväelaste hoidmisel kui ka uute värbamisel. Väga oluline on tegevväelast järelkasvu tagamine, millesse panustavad nii kaitsetahte arendamise teenused kui ka sõjaväelise hariduse andmise ja täiendõpe teenus.

Teenus	**Kaitsevaldkonna personaliteenus**				
Eesmärk:	Kaitseministeeriumi valisemisalas on tagatud kvaliteetsed ja efektiivselt korraldatud personaliteenused. Valitsemisala teenistujate pühendumus on Eesti riigiasutustes kõige kõrgem				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Värbamistellimuse täitmise määr tegevväelaste osas *Allikas: kaitseressursside amet*	72%	93%	96%	90%	90%

Kaitsevaldkonna personaliteenuste konsolideerimise järgselt 2023. aastal on nii juhtide kui ka töötajate rahulolu personaliteenusega langenud (juhid: 2022 – 20, 2024 – 7; töötajad: 2022 – 21, 2024 – 20). Langenud on kaitseministeeriumi valitsemisala töötajate pühendumus (2021 - 80, 2024

– 74).[53] Samas on võrreldes 2023. aastaga vähenenud töötajate vabatahtlik voolavus (2023. aastal 8,7 protsenti ja 2024. aastal 7,6 protsenti).

2024. aastal alustati stipendiumiprogrammi insener-tehnilistel erialadel õppivatele tudengitele. Stipendiumiprogrammi eesmärk on tuua riigikaitsesse inimesi, kellele pakub huvi tähendusrikas töö tehnoloogiliselt kiiresti arenevas valdkonnas.

Teenus	**Kaitseväekohustuse täitmise toetamine**				
Eesmärk:	Kaitseväekohustuse täitmine on tõhusalt korraldatud. Kaitseväe sõjaaja struktuur on täielikult mehitatud ja reservis olevad isikud on kutsutud regulaarselt väljaõppe uuendamisele				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Ajateenistusse asunud isikute arv kokku *Allikas: kaitseressursside amet*	3342	3635	3867	3800	4000
Asendusteenistujate arv aastas *Allikas: kaitseressursside amet*	62	43	70	63	63

2024. aastal asus ajateenistusse 3867 kutsealust ja nende hulgas 49 naist. Omal algatusel (vabatahtlikult) asus ajateenistusse 66 protsenti ajateenistusse asunud kutsealustest, mis on võrreldes 2023. aastaga 6 protsendipunkti võrra rohkem. Projektide „Klassiga ajateenistusse“ ja „Sõpradega ajateenistusse“ raames asus ajateenistusse 32 klassi (361 noort) ja 73 sõpruskonda (413 noort). 2024. aasta sügisel liideti nimetatud projektid üheks projektiks „Koos ajateenistusse“. Vabatahtlikult ning koos klassi või sõpruskonnaga ajateenistusse asumise kasvutrend näitab, et sihistatud tegevused kaitsetahte valdkonnas (vt riigikaitse õpetuse toetamise teenus, riigikaitselaagrite läbiviimise toetamise teenus, noorte isamaalise kasvatuse teenus) tugevdavad noorte riigikaitselise hoiakuid ning tekitavad positiivse eelhäälestuse ajateenistuse läbimiseks.

2024. aastal maksti B-kategooria mootorsõiduki juhtimisõiguse omandamise eest toetust 2415 ajateenijale kokku 2 415 000 eurot. Eluasemelaenu intresside ulatuses maksti igakuist hüvitist 23 ajateenija eest kokku 43 077 eurot. Võrreldes 2023. aastaga on kasvanud nende ajateenijate hulk, kes läbivad ajateenistuses eesti keele õppe. 2023. aastal oli selliseid ajateenijaid 243 ja 2024. aastal juba 392.

2024. aastal asus asendusteenistusse 70 asendusteenistujat, neist 16 suunati päästeametisse, neli sotsiaalasutustesse, kolm erivajadustega laste koolidesse, 22 haiglatesse, üheksa riigi kaitseinvesteeringute keskuse toitlustuskompleksidesse ning 16 kaitseväkke.

2024. aastal viidi reservteenistus läbi planeeritud mahus. 2024. aastal kutsuti reservteenistusse 14 115 reservis olevat isikut (õppekogunemisele 13 817 reservis olevat isikut ja lisaõppekogunemisele 298 reservis olevat isikut). Õppekogunemisele ilmus 10 340 (74,8 protsenti) ning osalemisest vabastati 2283 reservväelast. Lisaõppekogunemisele ilmus 187 (62,8 protsenti) ning vabastati 55 reservväelast. Lisaks osales õppekogunemistel vabatahtlikult 941 reservväelast ning vabatahtliku instruktorina 243 reservväelast teiste reservväelaste ja ajateenijate sõjaväelise väljaõppe juhendamiseks või mõne muu sõjalise koolituse korraldamiseks.

[53] Strateegiline personalijuhtimine | Rahandusministeerium

Õppusele Kevadtorm väljastati 4772 kutset ja õppusele ilmus 3428 reservväelast. Õppekogunemisest vabastati kokku 948 reservväelast. Võrreldes eelneval aastal läbiviidud suurõppusega oli reservväelaste ilmumise protsent kaheksa protsendipunkti võrra kõrgem. Hinnanguliselt on üheks edu oluliseks faktoriks Kevadtorm 2024 kutsete edastamisel kombineeritud teavituse läbiviimine.

Kaitseväe sõjaaja üksuste komplekteerimise eesmärk saavutati olulises osas.

2024. aastal valmis elusündmusteenus „Kaitseväekohustuse täitmine“, mis koosneb kolmest osateenusest: „Ajateenistuse planeerimine“, „Ajateenistuse läbimine“ ja „Reservteenistus“. Sündmusteenus annab ülevaate kõikidest sammudest ja tegevustest, mida kaitseväekohustuslasel tuleb oma riigikaitselise kohustuse täitmise teekonnal läbida. Esialgu on teenus kättesaadav infoteenusena, kuid alates 2025. aastast muutub teenus järkjärgult personaliseeritumaks, mis tähendab, et isik ei pea taotluste esitamiseks ja otsuste vaatamiseks logima erinevatesse keskkondadesse, vaid kogu teave on kättesaadav ühekordsel sisse logimisel eesti.ee platvormil.

Teenus	**Reservteenistuse väärtustamine**				
Eesmärk:	Sõdur-kodaniku eetost kandvad reservväelased, kes vabatahtlikult säilitavad sõduri oskused, füüsilise vormi ja sideme kaaslaste ning (all)üksusega				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Reservväelastele suunatud rekreatsiooni ürituste arv *Allikas: kaitsevägi*	NA	6	17	15	18
Vabatahtlikult füüsilise testi teinud reservväelaste arv *Allikas: kaitsevägi*	NA	1350	695	1000	1000
Vabatahtlikult laskeoskustesti teinud reservväelaste arv *Allikas: kaitsevägi*	NA	NA	NA	150	250

Reservteenistuse väärtustamise tegevused olid suunatud reservväelaste motivatsiooni hoidmisel osaleda Eesti sõjalises kaitses, sealhulgas õppekogunemistel, et täiendada enda teadmisi ning hoida füüsilist vormi ja sidet oma üksustega.

2024. aasta juulis Tallinnas toimunud rahvusvahelise reservohvitseride kogunemise raames viidi läbi erinevaid kohtumisi ja seminare, toimus konverents „Mobilisatsioon ja sõja algusfaas“ ning traditsiooniline sõjaväeline mitmevõistlus, kus militaarsportlased võtsid mõõtu laskmises, orienteerumises, sõjaõiguses ja meditsiinis ning läbisid takistusrajad maal ja vees. Reservohvitseride kogunemisest võttis osa ligikaudu 700 reservväelast 28 riigist.

Teenus	**Ajateenistus**				
Eesmärk:	Ajateenistuse lõpuks on ajateenija motiveeritud, füüsiliselt ette valmistatud ning vastavalt üksuse spetsiifikale välja õpetatud				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Ajateenijate rahulolu ajateenistusega *Allikas: kaitseressursside amet*	75%	71,5%	75%	66%	69%

Ajateenistuse korralduse eesmärgiks on tagada, et reservi jõuavad motiveeritud, füüsiliselt ette valmistatud ja välja õpetatud reservväelased. Kõrge riigikaitselise identiteediga ning tugeva kaitsetahtega reservväelased osalevad aktiivselt õppekogunemistel on motiveeritud väljaspool õppekogunemisi hoidma enda füüsilist vormi, sidet oma üksusega, püsima kursis oma sõjaaja ametikohaga seonduvate valdkondlike teemade ja arengutega.

2024. aastal asus ajateenistusse kokku 3867 kutsealust, sealhulgas 49 naissoost isikut, mis on seitsme võrra rohkem kui 2023. aastal.

2024. aastal ajateenistuse lõpetanutest 258 jätkas tegevteenistuses, mis on viimase seitsme aasta suurim ajateenistusest tegevteenistusse värvatute hulk.

Ajateenijate rahulolu ajateenistusega on olnud üldiselt kasvutrendis - üle poole ajateenijatest jäi ajateenistusega tervikuna rahule. Hinnangutes ajateenistuse erinevatele külgedele on kõrgem rahulolu nende tegurite osas, mis iseloomustavad ajateenistuse olmelist keskkonda (elamistingimused, toit) ja suhteid ajateenijate vahel. 70 protsenti vastajatest hindab oma võimekuse täita sõjaaja ülesandeid vähemalt heaks. Viiendik (21 protsenti) hindab oma võimekuse rahuldavaks ning kümnendik (9 protsenti) kasinaks või puudulikuks.

Teenus	**Sõjaväelise hariduse andmine ja täiendõpe**				
Eesmärk:	Kaitseväe iga tasandi juhtivkoosseis on saanud kaasaegse sõjalise väljaõppe, mis annab kvalitatiivse eelise lahingutegevuse juhtimisel				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Sõjaväelise täiendusõppe lõpetanud isikute arv *Allikas: kaitsevägi*	3025	3048	1590	3000	3000
Muu täiendusõppe lõpetanute arv *Allikas: kaitsevägi*	NA	2583	3533	3325	3325

Kaitseväe akadeemiasse kandideerimise määr tõusis võrreldes 2023. aastaga oluliselt, kuid ei saavutanud siiski 2022. aasta taset. Kui 2022. aastal oli kaitseväe akadeemiasse kandideerimise määr 210 protsenti, siis 2023. aastal ainult 114 protsenti, 2024. aastal tõusis kandideerimise määr 190 protsendini. Kuna kaitseväe akadeemias õpinguid alustavate kadettide suurem hulk tagab lähitulevikus pärast koolituse lõppemist olemasolevatele ja uutele loodavatele võimetele vajaliku juhtivkoosseisu ja instruktorid, siis on vajalik pöörata tähelepanu lisaks kandideerijate arvu suurendamisele ka kursuse lõpetanute osakaalu suurendamisele. 2024. aastal lõpetas 88 protsenti põhikursuse alustanutest ja 92 protsenti keskastme kursuse alustanutest.

Teenus	**Sotsiaalsed ja teenistusalased toetused**				
Eesmärk:	Kaitseväe langenute lähedastele, vigastatutele ja veteranidele on tagatud hilisem turvavõrgustik ja probleemidega tegelemise tugi				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Ümberõppe läbinud veteranide arv aastas *Allikas: kaitsevägi*	15	17	20	30	50

Tegevteenistuspensionid ja muud sotsiaalsed tagatised kaitseväelastele maksti 2024. aastal välja ettenähtud mahus. Soovi avaldanud veteranidele tagati ümberõpe.

Programmi tegevus: Riigikaitseliste investeeringute korraldus

Teenus	**Taristuehituse ja korrashoiu korraldus**				
Eesmärk:	Tagatud on toimiv ja ohutu taristu				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Valitsemisala taristu ülalpidamiskulud tervikuna (€/m2) *Allikas: riigi kaitseinvesteeringute keskus*	NA	57 €/m^2	49 €/m^2	43 €/m^2	42 €/m^2
Hoonete õigeaegne valmimine *Allikas: riigi kaitseinvesteeringute keskus*	NA	84%	93%	100%	100%

Eesti kaitsevõime intensiivne arendamine viimastel aastatel on kaasa toonud kasvava vajaduse riigikaitselise taristu arendamise järele. Arendatavad taristuobjektid on väga mitmekesised - laskemoonalaod, harjutusväljakud, liitlaste vastuvõtualad, hooldus- ja õppegaraažid, vee- ja kanalisatsioonitrassid, lennurada, kasarmud, toitlustuskompleksid, õhutõrjetaristu jne. Lisaks olemasoleva taristu hooldus- ja remonditööd.

Taristu ehituse- ja korrashoiu osas on jätkuvalt väljakutseks taristu kasutajate rahulolu taristukorraldusega, mis on viimasel kolmel aastal püsinud üsna madalal tasemel ja langustrendis (sihttase 69 punkti ja tegelik 40-48 punkti TRI*M skaalal). Erilist tähelepanu vajab taristu arendamisel kliendi vajadustega arvestamine.

Taristu ülalpidamiskulude ohjamine on kriitilise tähtsusega, kuna järjest lisanduvate riigikaitseliste objektide ülalpidamine ei tohiks vähendada kaitsevõime suurendamiseks suunatavate rahaliste vahendite mahtu. Kuigi püstitatud eesmärki 2024. aastal ei saavutatud, on hoonete ülalpidamiskulude vähenemise trend positiivne. Hoonete õigeaegne valmimine on oluline eelkõige nende taristuobjektide puhul, mis on seotud kaitseväe võimearendustega ja kus taristuobjekti valmimine on kriitilise tähtsusega tervikprojekti õigeaegsel valmimisel. Selle mõõdiku osas 2024. aastaks planeeritud taset ei saavutatud, kuid trend on positiivne.

2024. aastal algatatud suuremad taristuarenduse objektid:

1) sõlmiti leping Kõpu radarposti projekteerimiseks ja ehituseks;
2) sõlmiti leping Tartu riigikaitsemaja projekteerimiseks ja ehituseks;
3) alustati Reedo linnaku laienduse projekteerimiseks vajalike tegevustega;
4) alustati kaitseväe akadeemia sõja- ja katastroofimeditsiinikeskuse väljaehitamist.

2024. aastal lõpetatud suuremad taristuarenduse objektid:

1) lõpetati Ämari lennubaasi lennuraja rekonstrueerimine;
2) Ämari lennubaasis valmisid uued varjualused kaitseväe tehnika hooldamiseks ning väljaõppeks mõeldud hooldus-õppegaraažid;
3) valmis Ämari lennubaasi radaripost;
4) viidi lõpule staabihoone laiendamine Ämaris;
5) avati kaitseväe akadeemia uus õppehoone Raadil, mis võimaldab esmakordselt viia ohvitseriõpet läbi püsival asukohal. Neljakorruselises õppehoones on majutusruumid, õppe- ja aatriumiklassid ning laoruumid, õppehoone mahutab ligikaudu 570 inimest;
6) valmis uus staabihoone Raadil;

7) valmisid uued laskemoonahoidlad Ämaris, Luunjas, Meeril ja Jõhvis;
8) avati Reedo kaitseväe linnak, mis sobib mistahes liitlasriigi ja vajadusel Eesti kaitseväe üksuste vastuvõtuks ja majutamiseks nii püsivalt kui ka ajutiselt, nii rahuaja õppustel kui ka kriisiolukorras, toetades üksuste lahinguvalmiduse saavutamist.
9) kaitseväe Paldiski linnakus avati uus toitlustuskompleks, mis võimaldab samaaegselt toitlustada kuni 216 inimest;
10) avati kaitseväe uus kaudtulerelvastuse remonditöökoda Tapal, kus kaitsevägi hakkab remontima K9 liikursuurtükke ja 120-mm järel veetavaid miinipildujaid;
11) Tallinnas avati NATO küberkaitsekoostöö keskuse (NATO CCDCOE) uus hoone, mis loob kaasaegsed võimalused NATO liikmesriikide ja partnerriikide kübervaldkonna ekspertide igapäevatööks.

Lisaks olid 2024. aastal töös järgmised suuremad taristuarenduse projektid:

1) Nursipalu harjutusala laiendamisega seotud tegevused, sealhulgas maade omandamine ja uue riigikaitselise tee ehitus Võru ja Rõuge vallas;
2) uute kasarmute ehitus Ämari lennubaasis ajateenijate, tegevväelaste ja liitlaste majutus- ja väljaõppetingimuste parandamiseks;
3) Ämari lennubaasi uue 2400 inimese toitlustamist võimaldava toitlustuskompleksi ehitus.

Teenus	**Materjalide ja teenuste kättesaadavuse tagamine**				
Eesmärk:	Kliendile on tagatud õigeaegselt ja kulusäästlikult vajalikud tarned, täisväärtuslik ja mitmekülgne toitlustamine ning kaitseväe vajadustele vastav ajakohaste andmetega tsiviiltoetus				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Kliendi rahulolu hankekorraldusega *Allikas: riigi kaitseinvesteeringute keskus*	48	40	38	69	69
Sundkasutusse määratud sõidukite osakaal plaanist *Allikas: riigi kaitseinvesteeringute keskus*	NA	90%	60%	90%	90%
Kliendi rahulolu toitlustuse korraldusega *Allikas: riigi kaitseinvesteeringute keskus*	61	65	75	69	69

Eesti kaitsevõime intensiivne arendamine viimastel aastatel on kaasa toonud läbiviidavate hangete mahu ja keerukuse suurenemise ning hallatavate hankelepingute mahu kasvu. Klientide (kaitseministeeriumi valitsemisala asutused) rahulolu hankekorraldusega on olnud viimased kolm aastat langustrendis. Klientide hinnangul on keskendumine soodsate lahenduste soetamisele kaasa toonud riski, et hilisemad elutsükli kulud kasvavad planeeritust suurematekss.

2024. aastal läbiviidud olulisemad riigikaitselised hanked:
1) sõlmiti raamlepingud elektrooptiliste vahendite soetamiseks, mis võimaldavad Eestil osta vajaminevaid elektroonilisi sihtimis- ja tuvastuseadmeid, relvade lasersihikuid ja andureid ning ballistilisi lahendusi sisaldavaid nutiseadmeid;
2) sõlmiti raamlepingud eriüksustele disainitud riide- ja erivarustuse soetamiseks, mille alusel on võimalik osta võrk- ja tulekindlat aluspesu, erivorme, maskeerimisriietust, ballistilise kehakaitse elemente jms;
3) kuulutati välja varitseva õhuründemoona tervikvõime raamhange. Tervikvõime alla kuuluvad lennuvahendid, sealhulgas eraldi FPV (first person view) ja muud droonid, mida saab kohandada sõjaliseks otstarbeks, erinevad sihitus ja signaali pikendamiseks kasutatavad

vahendid, maapealsed tugiüksused ning selle juurde kuuluvad vahendid koos koolituste, väljaõppe, elutsükli tagamise ja vajaliku hooldusteenusega. Raamlepinguga sõlmitakse lepingud seitsmeks aastaks mitme partneriga, et oleks võimalik osta erinevaid tervikvõimeid ja üksikvahendeid;

4) sõlmiti leping 12 ratastel liikursuurtüki CAESAR hankimiseks;
5) sõlmiti koos Prantsusmaa, Belgia, Küprose ja Ungariga ühishanke leping lühimaa õhutõrje raketisüsteemide Mistral ostmiseks, mille raames täiendab Eesti oma laskemoonavarusid;
6) sõlmiti leping 120 mm järel veetavate miinipildujate ostmiseks koos elutsükli tagamisega vahetamaks 2027. aastaks välja elutsükli lõppu jõudvad miinipildujad.

Toitlustusteenusega tagatakse kaitseväe ja liitlaste toitlustamine üheksas paigas üle Eesti ning toiduga varustatus kriisiolukorras. Toitlustusteenuse arendamisel on kolm olulist eesmärki: kõrge kvaliteet, taskukohane hind ja teenuse paindlik osutamine. Hoolimata toiduainete kiirest hinnatõusust on riigi kaitseinvesteeringute keskus viimasel paaril aastal suutnud kaitseväge toitlustada enam-vähem sama hinna eest, mis enne Venemaa agressiooni Ukrainas. Samal ajal on parandatud toidu valikut ja kvaliteeti ning vähendatud olulisel määral toidujäätmeid. Toitlustusteenuse kasutajate rahulolu on olnud kasvavas trendis. Pärast toitlustusteenuse osutamise konsolideerimist riigi kaitseinvesteeringute keskussesse 2022. aastal kasvas rahulolu toitlustusteenuse osutamisega 2023. aastal neli punkti ja 2024. aastal kümme punkti jõudes 75 punktini TRI*M skaalal.

Teenus	**Kaitsetööstuspoliitika kujundamine**				
Eesmärk:	Eestis püsib rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline, ekspordile orienteeritud ja kõrge arendustasemega kaitsetööstus, mis on riigile usaldusväärne partner rahu-, kriisi- ja sõjaajal				
Teenuse mõõdikud	**Tegelik**			**Sihttase**	
	2022	**2023**	**2024**	**2024**	**2025**
Jooksval aastal tekkinud ekspordipotentsiaaliga Eesti kaitsetööstuse tooted või teenused *Allikas: Eesti kaitsetööstuse liit*	3	3	3	3	3
Kaitsetööstuse müügitulu *Allikas: Eesti kaitsetööstuse liit*	247 000 000	373 000 000	[54]	211 800 000	232 980 000
Kaitsetööstuse ekspordikäive *Allikas: Eesti kaitsetööstuse liit*	136 000 000	211 000 000	[55]	114 100 000	131 200 000

2024. aastal jätkati Eestisse kaitsetööstuspargi rajamise ettevalmistavaid tegevusi:

1. konsultatsioonid kaitsetööstusega nii Eestis kui välisriikides;
2. tööstuspargile sobiva asukoha leidmine ja planeerimine - Vabariigi Valitsus algatas 2024. aasta alguses riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise sobiva asukoha leidmiseks tööstuspargile ning ehitusõiguse määramiseks ja 2024. aasta juunis sõlmiti riigihanke tulemusena leitud planeerimiskonsultandiga töövõtuleping. Eriplaneeringu läbi viimiseks on ette nähtud 15 kuud, see tähendab, et planeering kehtestatakse eeldatavasti 2025. aasta augusti lõpuks;

[54] Eesti kaitsetööstuse liit esitab andmed 2025. aasta II pa
[55] Eesti kaitsetööstuse liit esitab andmed 2025. aasta II pa

3. valdkonda reguleerivate õigusaktide muutmine – riigikogu kiitis 2024. aasta lõpus heaks relvaseaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise, mis võimaldab relvi või moona Eestis toota OECD liikmesriikide kodanikel (nt Jaapan ja Lõuna-Korea), Ukraina kodanikel ja erandprotseduuri läbimisel teiste riikide kodanikel. Seadusemuudatus vähendab ka bürokraatiat (nt loamenetluses ei pea enam taotlema eraldi luba lõhkeaine käitlemiseks ja moona tootmiseks).

Lisaks viis riigi kaitseinvesteeringute keskus läbi valikkpakkumine laske- või lõhkeainet sisaldava lahingumoona tootmiseks Ämari sõjaväelinnakus. Selle tulemusena rajatakse Ämarisse lahingumoonatehas, kus tootmine algab 2025. aasta suvel.

Kaitsetööstuse arendusprojektide konkursil toetas kaitseministeerium uuenduslike ja kõrge ekspordipotentsiaaliga toodete arendamiseks kuut projekti kokku 713 666 euroga. Konkursi eesmärgiks on saavutada Eesti kaitsetööstuse toodete kõrge arendustase ja rahvusvaheline konkurentsivõime.

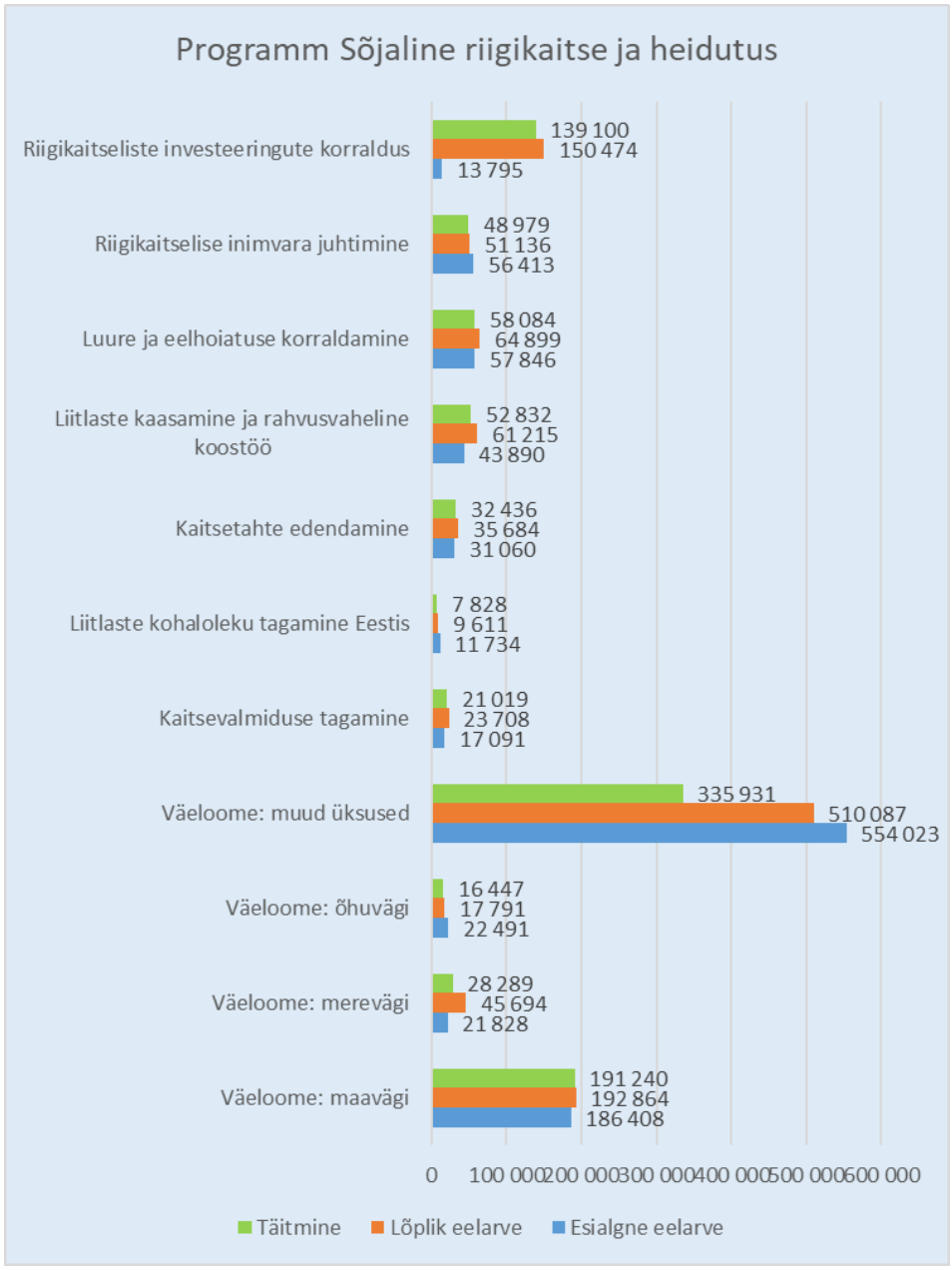
Aruandeaasta programmi ja programmi tegevuse eelarve täitmine[56]

Tabel 4. Programmi Sõjaline riigikaitse ja heidutus ja programmi tegevuste eelarve täitmine tuhandetes eurodes

Sõjaline riigikaitse ja heidutus	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Jääk
Kulud kokku	1 016 578	1 163 163	932 184	230 979
sh piirmääraga vahendid	*844 690*	*815 651*	*731 507*	*84 144*
sh tuludest sõltuv kulu[57]	*83091*	*258711*	*107228*	*151483*
sh mitterahalised tehingud[58]	*88 798*	*88 798*	*93 449*	*-4 651*
Väeloome: maavägi	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Jääk
Kulud	186 408	192 864	191 240	1 624
sh piirmääraga vahendid	*176 467*	*182 403*	*170 843*	*11 560*
sh tuludest sõltuv kulu	*0*	*519*	*0*	*519*
sh mitterahalised tehingud	*9 941*	*9 941*	*20 397*	*-10 456*
Väeloome: merevägi	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Jääk
Kulud	21 828	45 694	28 289	17 405
sh piirmääraga vahendid	*20 262*	*40 207*	*22 902*	*17 305*
sh tuludest sõltuv kulu	*0*	*3921*	*64*	*3857*
sh mitterahalised tehingud	*1 565*	*1 565*	*5 324*	*-3 759*
Väeloome: õhuvägi	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Jääk
Kulud	22 491	17 791	16 447	1 344
sh piirmääraga vahendid	*21 502*	*16 802*	*14 991*	*1 811*
sh mitterahalised tehingud	*989*	*989*	*1457*	*-468*
Väeloome: muud üksused	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Jääk
Kulud	554 023	510 087	335 931	174 156
sh piirmääraga vahendid	*402 228*	*326 228*	*296 027*	*30 201*
sh tuludest sõltuv kulu	*79408*	*111464*	*-21595*	*133059*
sh mitterahalised tehingud	*72 386*	*72 395*	*61 499*	*10 896*
Kaitsevalmiduse tagamine	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Jääk
Kulud	17 091	23 708	21 019	2 689
sh piirmääraga vahendid	*12 357*	*19 824*	*17 709*	*2 115*
sh tuludest sõltuv kulu	*3520*	*2671*	*12*	*2659*
sh mitterahalised tehingud	*1 214*	*1 213*	*3 298*	*-2 085*

[56] Andmed on esitatud 15.05.2025 seisuga.
[57] Piirmäärata vahendid.
[58] Piirmäärata vahendid.

Liitlaste kohaloleku tagamine Eestis	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Jääk
Kulud	11 734	9 611	7 828	1 783
sh piirmääraga vahendid	*11 731*	*9 603*	*7 630*	*1 973*
sh tuludest sõltuv kulu	*0*	*4*	*0*	*4*
sh mitterahalised tehingud	*4*	*4*	*198*	*-194*
Kaitsetahte edendamine	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Jääk
Kulud	31 060	35 684	32 436	3 248
sh piirmääraga vahendid	*30 651*	*35 017*	*31 994*	*3 023*
sh tuludest sõltuv kulu	*90*	*350*	*256*	*94*
sh mitterahalised tehingud	*318*	*317*	*185*	*132*
Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Jääk
Kulud	43 890	61 215	52 832	8 383
sh piirmääraga vahendid	*43 524*	*56 442*	*49 756*	*6 686*
sh tuludest sõltuv kulu	*52*	*4465*	*2868*	*1597*
sh mitterahalised tehingud	*314*	*308*	*207*	*101*
Luure ja eelhoiatuse korraldamine	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Jääk
Kulud	57 846	64 899	58 084	6 815
sh piirmääraga vahendid	*57846*	*64899*	*58084*	*6815*
Riigikaitselise inimvara juhtimine	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Jääk
Kulud	56 413	51 136	48 979	2 157
sh piirmääraga vahendid	*56 076*	*50 442*	*48 603*	*1 839*
sh tuludest sõltuv kulu	*19*	*375*	*227*	*148*
sh mitterahalised tehingud	*319*	*319*	*149*	*170*
Riigikaitseliste investeeringute korraldus	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Jääk
Kulud	13 795	150 474	139 100	11 374
sh piirmääraga vahendid	*12 046*	*13 784*	*12 968*	*816*
sh tuludest sõltuv kulu	*2*	*134942*	*125396*	*9546*
sh mitterahalised tehingud	*1 748*	*1 747*	*735*	*1 012*

Joonis 1. Programmi eelarve ja täitmine tuhandetes eurodes programmi tegevuste lõikes

Programmi Sõjaline riigikaitse ja heidutus 2024. aasta eelarve kulude kasutamata jääk on 230,9 mln eurot, mis moodustab 19,9 protsenti 2024. aasta lõplikust eelarvest. Eelarve kulude kasutamata vahenditest moodustavad:

1) välisvahendid 146,7 mln eurot - suurema osa välisvahendite jäägist moodustab erinevatelt liitlasriikidelt saadud toetus, et taastada Ukrainale antud varustust. Välisvahendite osas on suures enamuses kohustusi praeguseks juba võetud.

2) muud kulud 84,2 mln eurot, millest kantakse 2025. aastasse üle 83,1 mln eurot ja Vabariigi Valitsuse reservi tagastatakse 1,1 mln eurot. Ülekandmisega eelarve kasutamise otstarve ei

muutu ning kõiki vahendeid kasutatakse 2025. aastal samadele eesmärkidele, milleks nad 2024. aasta eelarvesse eraldati.

Eelarve jäi 2024. aastal kasutamata eelkõige kahe suurema tegevuste kompleksi osas:

1. **Kaitseotstarbelise erivarustusega seotud hangete jääk on 47,2 mln eurot** (piirmääraga vahendid), mille osas on kohustused võetud ning hankelepingud sõlmitud sh:
   a) 37 mln eurot laskemoona tarnete hilinemine;
   b) 7,2 mln eurot kaitseotstarbelise side ja IT varustuse soetamine, kõik tarnitakse 2025. aasta jooksul;
   c) 2 mln eurot lahingumasinate hooldus-varuosad, sealhulgas rehvid, akud jne, täitmine sõltub partnerite suutlikkusest;
   d) 1 mln eurot erinevate sõdurivarustuse hangete nihkumine 2025. aastasse.

Programmi tegevuste vaates jaotub jääk järgmiselt:

- Väeloome: maavägi - 10,3 mln eurot;
- Väeloome: merevägi - 16,8 mln eurot;
- Väeloome: õhuvägi - 0,6 mln eurot;
- Väeloome: muud üksused - 17,6 mln eurot;
- Kaitsevalmiduse tagamine - 1,4 mln eurot;
- Kaitsetahte edendamine – 0,4 mln eurot;
- Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö – 0,1 mln eurot.

2. **Välisvahendite arvel tehtavad tegevused kokku 146,7 mln eurot** (piirmäärata vahendid). Suuremad jäägid välisvahendite arvel teostatavates projektides on:
   a) EL Rahurahastu kasutamata eelarve maht on 101 mln eurot, mille arvelt taastatakse Ukrainale annetatud lahingumoona varud. Eelarve on antud kasutamiseks perioodil 2025-2028 ning selle eest soetatakse 155mm mürsud, tankitõrjeraketid jne vastavalt hankekavale;
   b) Euroopa Komisjoni rahastatud projekt „Enhancing multimodal military mobility in Estonia and improving dual-use transport links to Tapa Army base“ jääk 17,1 mln eurot. Lepingud tööde teostamiseks on sõlmitud ja tegevusi teostatakse.[59]

Programmi tegevuste vaates jaotub jääk järgmiselt:

- Väeloome: maavägi – 0,5 mln eurot;
- Väeloome: merevägi – 3,9 mln eurot;
- Väeloome: muud üksused – 131,2 mln eurot;
- Kaitsevalmiduse tagamine – 0,016 mln eurot;
- Kaitsetahte edendamine – 0,035 mln eurot;
- Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö – 1,4 mln eurot;
- Riigikaitseliste investeeringute korraldamine – 9,6 mln eurot;
- Riigikaitselise inimvara juhtimine 0,116 mln eurot.

Programmi tegevuste lõikes jäi lisaks eelnimetatule 2024. aasta eelarve kuludest kasutamata 28,59 mln eurot (piirmääraga vahendid):
Väeloome: maavägi - 1,09 mln eurot, sealhulgas:

[59] Tegemist on sihtfinatseeringuga, mille puhul raha on välja makstud, kuid ei kajastu kuludes enne, kui tegevused on tehtud ja välisabi on tunnistatud abikõlblikuks.

1) kaitseliidule soetusteks antud investeeringutoetus 0,32 mln eurot - kavandatud soetused viib kaitseliit lõpule 2025. aastal;
2) kaitseväe 0,48 mln eurot ja riigi kaitseinvesteeringute keskuse 0,29 mln eurot erinevad tegevuskulud, selhulgas 2025. aastasse lükkunud õppuste ja väljaõppega seotud kulud, vahendid kasutatakse 2025. aastal samaks otstarbeks;

Väeloome: õhuvägi – 1,2 mln eurot, sealhulgas:

3) kaitseväe tegevuskulud 1,2 mln , mida kasutatakse 2025. aastal samaks otstarbeks;

Väeloome: muud üksused – 9,7 mln eurot, sealhulgas:

4) harjutusväljadega seotud toetused 3,7 mln eurot - kohalikele omavalitsustele antava toetuse kasutustähtaega pikendati;
5) 6 mln eurot, mis on seotud rahuaegse taristu (laod, administratiivhooned) alalhoiu, eelkõige hoonete korrashoiu tegevuste lükkumisega 2025. aastasse;

Kaitsevalmiduse tagamine – 0,02 mln eurot, sealhulgas:

6) 2024. aastal ei jõutud teostada E-ITS eelauditit, mille jaoks eraldati Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist 2023. aastal 0,016 mln eurot. Jääk tagastatakse Vabariigi Valitsuse reservi;

Liitlaste kohalolek Eestis - 1,81 mln eurot, sealhulgas:

7) rotatsioonidega seotud kulud 1,8 mln eurot;
8) 0,01 mln eurot liitlaste vastuvõtuga seotud vahendeid, mida ei kasutatud 2024. aastal ära. Jääk tagastatakse Vabariigi Valitsuse reservi;

Kaitsetahte edendamine – 1,33 mln eurot, sealhulgas:

9) 2023. aastal eraldatud 1,03 mln eurot punamonumentidega seotud tegevusteks, mida ei jõutud 2024. aastal lõpule viia. Jääk tagastatakse Vabariigi Valitsuse reservi;
10) kaitseliidule soetusteks antud investeeringutoetus 0,3 mln eurot - kavandatud soetused viib kaitseliit lõpule 2025. aastal;

Liitlaste kaasamine ja rahvusvaheline koostöö – 4,5 mln eurot, sealhulgas:

11) kaitseväe tegevuskulud 3,6 mln eurot, mis on seotud kaitseväe osalemisega rahvusvahelistel sõjalistel ja tsiviiloperatsioonidel ning kaitseväe osalemisega rahvusvahelistes organisatsioonides ja staapides planeeritust vähemas mahus. Vahendeid kasutatakse 2025. aastal samaks otstarbeks;
12) rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksude maksed 0,9 mln eurot, mis lükkuvad 2025. aastasse;

Luure ja eelhoiatuse korraldamine - 6,8 mln eurot;

Riigikaitseliste investeeringute korraldamine – 0,25 mln eurot, sealhulgas:

13) riigi kaitseinvesteeringute keskuse erinevate projektide ja tegevuste kulud 0,25 mln eurot;

Riigikaitselise inimvara juhtimine – 1,89 mln eurot, sealhulgas:

14) ajateenijate ja asendusteenistujate erinevate toetused ja hüvitised 0,4 mln eurot;
15) rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaksude maksed 0,09 mln eurot, mis lükkuvad 2025. aastasse;
16) erinevate projektide ja tegevuskulude ning edasi lükkunud koolitustega seotud kulud 1,4 mln eurot, millega jätkatakse 2025. aastal.

Tulemusvaldkonna sisend riigi 2024. aasta majandusaasta koondaruandesse

Positiivsed arengud

Venemaa jätkuv agressioon Ukraina vastu ja üldine julgeolekukeskkonna halvenemine maailmas on seadnud Eesti väga keerulisse julgeolekuolukorda, mistõttu on sõjalise riigikaitse kiirkorras arendamine Eesti riigi püsimajäämise seisukohalt nii täna kui ka lähitulevikus vältimatu. Toetus riigikaitse arendamisele on kõrge poliitilisel tasandil ja elanikkonna seas.

2024. aastal ulatusid Eesti kaitsekulud 1,25 miljardi euroni (prognoositud SKP-st 3,18 protsenti[60]) ja alates 2026. aastast on Eesti kaitsekulude baas vähemat 5 protsenti SKP-st.

Eesti riigikaitse arendamisel keskendume kaitsevõime, kaitsetahte ja kaitsekoostöö arendamisele.

Kaitsevõime arendamine on suunatud uute võimete loomisele, olemasolevate võimete alahoiule, varustuse ja varude, sealhulgas laskemoona, soetamisele, väljaõppele, kaitsevalmiduse suurendamisele, piisava arvu tegevväelaste tagamisele ning kaitseotstarbelise taristu loomisele.

2024. aastal oli väeloome põhitegevusse suunatud vahendite maht kogu kaitsekulust 74,5 protsenti.

Uute võimete arendamiseks on kirjeldatud arendusprojektid ning nende elluviimine on toimunud olulises osas plaanipäraselt.

Viimastel aastatel on kokku hangitud või hankeprotsessis üle 4 miljardi euro eest lahingumoona. 2024. aastal otsustas Vabariigi Valitsus täiendavad 1,6 miljardit eurot lahingumoona soetamiseks kuni aastani 2031.

Eestisse kaitsetööstuspargi loomise ja laskemoona tootmisega alustamisega seotud riigipoolsed ettevalmistustööd on kulgenud plaanipäraselt. Riigi eriplaneering plaanitakse kehtestada 2025. aasta augustis ning moona tootmisega alustada 2027. aastal.

Sõdimiseks valmisoleku kiiruse tõstmiseks algatati koos Läti ja Leeduga Balti kaitsevööndi rajamine vastu Venemaa ja Valgevene piiri. 2024. aasta alguses allkirjastasid kolme riigi kaitseministrid vastavasisulise leppe.

2024. aastal toimus õppus (Kevadtorm) ja kaks lisaõppekogunemist. Kokku kutsuti 2024. aastal reservteenistusse 14 115 reservisti.

Ajateenistusse asus 2024. aastal 3 867 kutsealust, sealhulgas 49 naist.

Riigikaitse arengukavas ettenähtud tegevväelaste kasvueesmärk saavutati.

Kaitsetahte arendamine oli suunatud erinevate elanikkonna gruppide kaitsetahet mõjutavate tegevuste elluviimisele. Eesti elanike kaitsetahe on alates Venemaa kallaletungist Ukrainale püsinud jätkuvalt kõrge, kuid ilmnema on hakanud väsimuse märke. Ühiskonna toetus relvastatud vastupanule on viimased kolm aastat olnud üle 80 protsendi. Ise oleks oma võimete ja oskuste

[60] Hetkel teada olevad andmed.

kohaselt valmis kaitsetegevuses kindlasti või pigem osalema pea 61 protsenti elanikkonnast. Lähiaastatel tuleb teha pingutusi, et Eesti elanike kaitsetahe ei väheneks. Olulist tähelepanu tuleb pöörata eri elanikkonna gruppide (noored, tööandjad, reservväelased ja nende pereliikmed) kaitsetahet tugevdavatele ja suurendavatele tegevustele.

Kaitsekoostöö arendamisel keskendume kokkulepete sõlmimisele liitlasriikidega Eesti kaitselahendi tagamiseks ning liitlaste sõjalise kohaloleku ja kiire siirmisvõimekuse tagamiseks vajalikele tegevustele.

2024. aastal sõlmiti järgmised kahepoolsed kokkulepped:

1) Eesti ja USA vaheline sõjalise koostöö tugevdamise memorandum;
2) Eesti ja Ühendkuningriigi kahepoolne kaitsekoostöö teekaart.

2024. aastal jätkati Nursipalu harjutusvälja laiendamisega seotud tegevusi ning võeti kasutusele Reedo kaitseväe linnaku, mis sobib mistahes liitlasriigi ja vajadusel Eesti kaitseväe üksuste vastuvõtuks ja majutamiseks nii püsivalt kui ka ajutiselt. Jätkati Ämari lennubaasi arendamist ning viidi läbi liiklusala remont, mis on kriitilise tähtsusega NATO õhuturbemissiooni raames Eesti õhuruumi 365/24/7 põhimõttel turvamiseks.

NATO õhukaitse rotatsioonilise mudeli raames saabus 2024. aasta augustis Eestisse Hispaania kaitseväe õhutõrjeüksus koos NASAMS[61] keskmaa õhutõrjesüsteemiga, et panustada oma kohalolekuga kaitsealliansi idatiiva kindlustamisesse ning strateegiliste objektide kaitsesse

2024. aastal toimus rahvusvaheline õppus Pikne, mille käigus harjutati liitlasvägede täiendavate üksuste kiiret siirmist Eestisse siin teeniva NATO mitmerahvuselise lahingugrupi ja Eesti kaitseväe toetuseks sõjaolukorras.

Ukraina abistamine võitluses Vene agressoriga on nii Eesti kui NATO liitlaste otsene julgeolekuhuvi kuna sõja jätkumine destabiliseerib julgeolekuolukorda maailmas ning võib kaasa tuua uued julgeolekuohud Eestile ja Balti regioonile tervikuna.

Kaitsealase abi osutamisel alustas Eesti Ukraina toetamist 0,25 protsendiga SKP-st ning jätkab toetamist samas ulatuses ka tulevikus.

Abipakettide raames annetati 2024. aastal Ukrainale erinevate relvastust, varustust ja lahingumoona. Eesti on alates sõja algusest korraldanud Eestis ja välismaal väljaõpet enam kui 1500 Ukraina kaitseväelasele.

2024. aastal jätkati koos liitlastega 2023. aastal alustatud Ukraina toetamise initsiatiivide elluviimist. 2024. aasta lõpuks oli Ukrainale üle antud miljon mürsku. IT-koalitsiooni toel on Ukrainasse jõudnud kokku ligikaudu 103 miljoni euro väärtuses IKT abi, millest Eesti panus 2024. aastal oli 2,5 miljonit eurot.

Väljakutsed

Venemaa strateegilised sihid ei ole muutunud – need kujutavad jätkuvalt ohtu NATO-le. Venemaa võib pärast Ukraina sõja lõppu taastada oma sõjalise võimekuse kiiresti, prioriteetses

[61] *National Advanced Surface-to-Air Missile System*

lääneringkonnas võib see toimuda mõne aastaga. Venemaa väed on hetkel suuremad, kui nad olid sõja alguses ja nende kaitsekulutused on sel aastal tõusnud erinevate avalike allikate andmetel ligi 9 protsendini SKP-st, mistõttu on julgeolekuolukord kriitiline ja rahunemise märke lähiajal ei näita. **Eestile on kriitilise tähtsusega võimalikult kiiresti viia ellu meid puudutavas osas NATO uutes kaitseplaanides ning väevõime eesmärkides ettenähtu.** See eeldab ühelt poolt täiendavate rahaliste vahendite eraldamist kaitsevõime arendamiseks aga teisalt ka kaitsevaldkonna asutuste haldussuutlikkuse arendamist.

Ukraina aitamine võidule - sõda Ukrainas määrab Atlandi-ülese julgeoleku järgmisteks aastakümneteks. Vaba Ukraina püsimajäämine sõltub vaba maailma abist, sealhulgas Eesti panusest. Eesti jätkab Ukraina toetamist nii rahvusvahelisel tasandil kui ka 0,25 protsendiga SKP-st kaitsekulude arvelt.

Arvestades muutunud julgeolekukeskkonda, Vene-Ukraina sõda ja tohutut laskemoona kulu selle sõjas on Eestis baseeruva **kaitsetööstuse arendamine** Eesti kaitsevõime jaoks võtmetähtsusega. Seda nii lahingumoona tootmise kui ka kaitse- ja julgeolekuotstarbeliste innovaatiliste toodete arendamise aspektist. Lisaks panustab rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline ja kõrge arendustasemega kaitsetööstus Eesti majandusarengusse ning annab oma panuse liitlassuhete kindlustamiseks eksporditehingute ja rahvusvaheliste koostööprojektide kaudu.

Kaitsevõime suurendamiseks kasutada olevate rahaliste vahendite maht on viimastel aastatel oluliselt kasvanud. See seab kaitsevaldkonna asutused lähiaastatel tõsise väljakutse ette **suurendada asutuste haldussuutlikust, et tagada kaitseeelarve eesmärgipärane ja tähtaegne kasutamine.**